

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ»

«NETWORKS AND PARTNERSHIPS AMONG LOCAL
AUTHORITIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND
TREATMENT OF CRISIS»

Ιωάννα Ευσταθίου

AM: 3033201705145

Επιτροπή:

Γεωργακέλλος Δημήτριος, Καθηγητής στο Τμήμα Οργάνωσης
και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς,
Επιβλέπων.

Γεωργόπουλος Νικόλαος, Καθηγητής στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς,
Μέλος

Αγαπητού Χρύσα, Διδάκτωρ του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, Μέλος

1. Πίνακας Περιεχομένων

2.	Πίνακας ακρωνυμίων	6
3.	Abstract.....	7
4.	Περίληψη.....	8
5.	Εισαγωγή	9
6.	Μοντέλα και μορφές διαδημοτικής συνεργασίας.....	11
	I. Προϋποθέσεις συμμετοχής των ΟΤΑ στα δίκτυα διαδημοτικής συνεργασίας.....	12
	II. Τι είναι η διαδημοτική συνεργασία, στόχοι - αποτελέσματα - ωφέλειες.....	14
	III. Σύγχρονα μοντέλα διαδημοτικής συνεργασίας.....	17
7.	Το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών αρχών	18
8.	Ο περιφερειακός στρατηγικός σχεδιασμός.....	19
9.	Ορίζοντας 2020 και ΕΤΠΑ.....	21
10.	Συμπράξεις Δημοσίου - Ιδιωτικού τομέα και Κοινωνικής Οικονομίας	25
11.	Το νομικό πλαίσιο των δικτύων διαδημοτικής συνεργασίας.....	28
12.	Κοινωνική οικονομία και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη	31
13.	Καλές πρακτικές στον τομέα της διαδημοτικής συνεργασίας.....	36
	I. Οικονομίες κλίμακας	36
	II. Ανάπτυξη περιοχών με ιδιαίτερες ανάγκες	36
	III. Συγκεντρωμένη διοικητική και αποτελεσματικές δομές διοίκησης.....	36
	IV. Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων	37
14.	Μελέτη περίπτωσης δίκτυο διαδημοτικής συνεργασίας CITY PLUS	38
	I. Δράσεις για την απασχόληση	39
	II. Δράσεις για την επιχειρηματικότητα	40

III.	Σχέδιο για την κοινωνική οικονομία	40
IV.	Εργαστήριο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	40
V.	Συνεργατικό Εργαστήριο NGO PRO.....	41
VI.	Συνεργατικό Εργαστήριο PRO SOCIAL	41
VII.	Διαγωνισμός Κοινωνικής Οικονομίας	42
VIII.	Κέντρο Κοινωνικής Οικονομίας.....	42
IX.	Δράσεις για τη κυκλική οικονομία.....	42
15.	Συμπεράσματα	44
16.	Βιβλιογραφία	45

2. Πίνακας ακρωνυμίων

ΟΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΕΔΕ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΕΝΠΕ	ΕΝΩΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΕΤΠΑ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣτΕ	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΠΠ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΣΔΙΤ	ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

3. Abstract

The cumulative adverse effect of the financial and social crisis on every aspect of modern life perplexing questions in regard to the manner of political and entrepreneurial response to the face of adversity. To this endeavor towards eliminating poverty, unemployment, and criminality while improving the quality of life by providing equal opportunities and encouraging citizens to actively participate in entrepreneurship and social affairs, Public and Private entities must cooperate and develop schemes of synergies, excluding no stakeholder or beneficiary.

This particular thesis focus on the immense importance of municipal cooperation and networking amongst communities. Municipalities and local democracy in Greece although beset by budgetary, systemic and structural constraints, can achieve resilience and development by utilizing local, regional, national and international cooperation networks.

Mounting evidence provided by both academia and local governments suggesting that networks of municipal cooperation are the means for sustainable development. In the EU level, the Commission provides subsidies, investments and a necessary legal framework in order to stimulate the development of international networks by giving access to European Programmes, public procurement, international summits, forming institutions and providing know how.

Community defined by the caliber of challenges which choose to overcome in order to pursue progress and stability. Many good practices and success stories resulted by municipal cooperation networks suggest that great opportunities lying ahead. Central aim of this thesis is to present a conclusive and holistic approach to the issue addressed examining various aspects of these networks and studying the case of City Plus in particular.

4. Περίληψη

Η παρούσα εργασία με τίτλο “Δίκτυα και συμπράξεις φορέων πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης για την αειφόρο ανάπτυξη και την αντιμετώπιση της κρίσης” αποτελεί μια μελέτη για τις δυνατότητες και την δυναμική των Δήμων της χώρας μας, όσον αφορά την άντληση Ευρωπαϊκών πόρων και την συμμετοχή τους σε σχήματα που εξυπηρετούν τα συμφέροντα του δημότη και παράλληλα υλοποιούν βασικούς στόχους του στρατηγικού τους σχεδιασμού.

Σκοπός της εργασίας είναι αφενός η ανάδειξη καλών πρακτικών και δράσεων που υλοποιήθηκαν με επιτυχία και αφετέρου η προβολή των προϋποθέσεων που απαιτούνται προκειμένου κάθε Δήμος, ανεξάρτητα από το μέγεθος και τις ιδιαίτερες οργανωσιακές και λειτουργικές του ανάγκες, να καταστεί ικανός να συμμετέχει σε κοινοπραξίες που δημιουργούν θέσεις αξιοπρεπούς εργασίας και συμβάλλουν στην βιώσιμη, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη για τον Δήμο και την Περιφέρεια, δημιουργώντας δομές και ενισχύοντας την τοπική επιχειρηματικότητα.

Η διπλωματική αυτή εργασία αποτελεί μια μελέτη σχετικά με:

- Το τι σημαίνει δίκτυο Δημοτικών οργανισμών και για ποιο λόγο είναι απαραίτητες οι συμπράξεις με τον Ιδιωτικό Τομέα, τους φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, τους Ευρωπαϊκούς αναπτυξιακούς θεσμούς και τους πολίτες.
- Πως κάθε Δημοτικός οργανισμός μπορεί να αναπτύξει το δικό του στρατηγικό σχεδιασμό θέτοντας στόχους με βάση το ευρωπαϊκό πλαίσιο Ορίζοντας 2020 και το όραμα της δημοτικής αρχής.
- Ποιά οφέλη αποκομίζει ο ίδιος ο οργανισμός και οι δημότες και φυσικά ποιές είναι οι μακροχρόνιες αναπτυξιακές συνθήκες που θα δημιουργηθούν από την συμμετοχή στα εν λόγω δίκτυα.

Προκειμένου η εργασία να αποτελέσει ένα χρηστικό εργαλείο για τον Δημοτικό οργανισμό που ενδιαφέρεται να αναπτύξει στρατηγικού χαρακτήρα συνεργατική δραστηριότητα, ακολουθείται η μεθοδολογία μελέτης περίπτωσης η οποία περιέχει εφαρμοσμένες πρακτικές για την καλύτερη κατανόηση του ζητήματος αναφοράς και όρων στρατηγικής σημασίας όπως η καινοτομία, το όραμα, η βιώσιμη ανάπτυξη, η ορθή επιλογή στόχων και η μεθοδολογία επίτευξής τους, ο οικονομικός και στρατηγικός σχεδιασμός. Στο πλαίσιο της εργασίας εξετάζονται και παρουσιάζονται τα ευρήματα που προκύπτουν από την έρευνα στο δίκτυο City Plus και συγκεκριμένα την περίπτωση του Δήμου Λουτρακίου -Loutraki Plus.

5. Εισαγωγή

Βασικός λόγος δημιουργίας δικτύων διαδημοτικής και περιφερειακής συνεργασίας είναι η από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων των ΟΤΑ αλλά και η κοινή στρατηγική προσέγγιση για την υλοποίηση δράσεων που απαιτούν Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Βασικό απότοκο των δικτύων ΟΤΑ είναι η ανταλλαγή καλών πρακτικών, εμπειριών και τεχνογνωσίας καθώς και η ανάπτυξη ενός κοινού πλαισίου δράσης υπό τον Ορίζοντα 2020 ως βασικό αναπτυξιακό πλαίσιο αναφοράς των κρατών μελών της Ένωσης.

Αντιλαμβανόμαστε την αναγκαιότητα για την ανάπτυξη τέτοιων πρωτοβουλιών, από την μορφή της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης αγοράς και την διεθνοποίηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων. Ζητήματα όπως η οικονομική ύφεση, η αποανάπτυξη, η ανεργία ειδικά στους νέους, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η διαχείριση των αστικών, αγροτικών και βιομηχανικών απορριμμάτων, η μαζική μετανάστευση και η κλιματική αλλαγή δεν μπορούν παρά να αντιμετωπιστούν συστηματικά και οργανωμένα, με κοινό όραμα για το μέλλον και φυσικά με μια κοινή στρατηγική προσέγγιση η οποία θα αναγνωρίζει την αιτία του προβλήματος και θα προσφέρει βιώσιμες λύσεις και προβλέπει τη σύσταση δομών που προάγουν την τοπική δημοκρατία και την κοινωνία των πολιτών.

Εξάλλου η πυραμιδική οργάνωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα δεκάδες διοικητικά και θεσμικά όργανα χρειάζεται και επιδιώκει την εκπροσώπηση της βάσης κοινωνίας στις δραστηριότητες της, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την συμμετοχή των ΟΤΑ στην λήψη αποφάσεων και την δημιουργία πολιτικών.

Έτσι λοιπόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση, προωθεί την δημοκρατική διακυβέρνηση και τη συμμετοχή των πολιτών στις πολιτικές διαδικασίες μέσω των Συνθηκών της και των καταστατικών της αρχών, έμπρακτα με τη δημιουργία επενδυτικών εργαλείων και φορέων για την ενδυνάμωση του ρόλου των ΟΤΑ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η θεσμοθέτηση του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών υπό Συμβούλιο της Ευρώπης, όπου συμμετέχουν οι εθνικές αντιπροσωπείες των κρατών μελών όπως η ΚΕΔΕ και η ΕΝΠΕ.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η τοπική αυτοδιοίκηση απορροφά ένα πολύ μεγάλο μέρος των κρατικών δαπανών. Για παράδειγμα, στη Δανία η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά το 37,6% του ΑΕΠ και το 64,3% των δημοσίων δαπανών, κατέχοντας τον υψηλότερο βαθμό οικονομικής αποκέντρωσης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ακριβώς στον αντίποδα βρίσκεται η Ελλάδα, όπου η τοπική αυτοδιοίκηση δαπανά μόλις το 2,8% του ΑΕΠ και συγκεντρώνει το 5,6% των δημοσίων δαπανών, καταλαμβάνοντας την τελευταία θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. (Κωστόπουλος Τ. (2014) Τοπική δημοκρατία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, Αθήνα 2014, εκδ. Πολιτεία)

Συνεπώς αντιλαμβανόμαστε την ανάγκη για ευρύτερη ενίσχυση της τοπικής δημοκρατίας μέσω της δικτύωσης των ΟΤΑ στη χώρα μας με σκοπό να καταστεί ο δήμος, ως πρωτοβάθμια διοικητική διαίρεση, ένας ικανός και ευέλικτος οργανισμός, ο οποίος ανταποκρίνεται στις

ανάγκες του σύγχρονου Ευρωπαϊού πολίτη με τρόπο αποτελεσματικό, αξιοποιώντας τα Κοινοτικά αναπτυξιακά εργαλεία και δημιουργώντας τις απαραίτητες αναπτυξιακές προϋποθέσεις για την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Στα επόμενα κεφάλαια θα παρουσιαστούν οι βασικές προϋποθέσεις για να καταστεί ικανός ένας δήμος να δημιουργήσει ή και να ενταχθεί σε ένα δίκτυο και να συνεργαστεί με Ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς, καθώς και φορείς Κοινωνικής Οικονομίας για να πετύχει τους στρατηγικούς του στόχους.

6. Μοντέλα και μορφές διαδημοτικής συνεργασίας

Ως δίκτυο οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης νοείται “η οργανωμένη σύμπραξη οργανισμών τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης, σε τοπικό περιφερειακό, εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο, με σκοπό την επίτευξη κοινών στόχων, μέσω της συνεργασίας και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας”. Οι στόχοι αυτοί αφορούν αφενός την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων με γεωγραφική αναφορά, όπως οι φυσικές καταστροφές και η προσφυγική κρίση, όπου οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μια συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής δημιουργούν συμπράξεις για την βέλτιστη αντιμετώπιση του κοινού ζητήματος και αφετέρου η ανάπτυξη πολιτικών δράσεων στρατηγικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη, την δημιουργία θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό.

Τα δίκτυα αυτά μπορεί να είναι θεσμοθετημένα όργανα για την ενίσχυση του ρόλου των ΟΤΑ και η λειτουργία τους να εποπτεύεται από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς. Η ΚΕΔΕ και η ΕΝΠΕ αποτελούν σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο διοικητικό επίπεδο αντίστοιχα, θεσμοθετημένα συλλογικά όργανα εκπροσώπησης και συνεργασίας δήμων και περιφερειών. Ο ρόλος τους είναι σημαντικός τόσο για τους ίδιους τους συμμετέχοντες ΟΤΑ όσο και για την κεντρική διοίκηση, η οποία σε συνεννόηση με τους φορείς αυτούς διαμορφώνει πολιτικές και νομοθεσίες για την ανάπτυξη και ενίσχυση της τοπικής δημοκρατίας και αποκέντρωσης.

Οι αρμοδιότητές των φορέων αυτών περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της εκπροσώπησης της Ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, αλλά και η συμμετοχή τους σε προγράμματα και δράσεις ευρωπαϊκού χαρακτήρα όπου με την απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων και την αξιοποίηση κοινοτικών πόρων, ΟΤΑ από όλη την Ένωση συνδυάζουν τις οργανωσιακές τους ικανότητες για να υλοποιήσουν έργα στρατηγικής σημασίας και από κοινού να οικοδομήσουν το αίσθημα της Ευρωπαϊκής ταυτότητας και κουλτούρας στους πολίτες, η εκπόνηση ερευνών και μελετών και φυσικά η σύσφιξη σχέσεων και η αδελφοποίηση πόλεων.

Τα δίκτυα των ΟΤΑ μπορεί να προκύψουν από την πρωτοβουλία των ίδιων των οργανισμών για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους και να μην αποτελούν θεσμοθετημένους από το κράτος φορείς. Τα δίκτυα αυτά χαρακτηρίζονται από την ευελιξία και την ποικιλομορφία τους καθώς δημιουργούνται για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων και πολύ ιδιαίτερων αναγκών των ΟΤΑ που τα απαρτίζουν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Δίκτυο Ιστορικών Ευρωπαϊκών Λουτροπόλεων όπου τα μέλη συνέρχονται και συνεργάζονται με σκοπό την τουριστική ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού και την προβολή των περιοχών με το ιδιαίτερο αυτό χαρακτηριστικό, συμμετέχοντας σε ευρωπαϊκά έργα, διεξάγοντας εκστρατείες προβολής και φυσικά με την σύναψη συμφωνιών για την πώληση τουριστικών πακέτων που ενισχύουν τις τοπικές οικονομίες.

Οι διαδημοτικές συνεργασίες σε όποια μορφή και αν έχουν συσταθεί (π.χ. Αναπτυξιακή Α.Ε. ή Κοινοφελής Διαδημοτική Επιχείρηση ή όποια άλλη νομική μορφή) έχουν παρόμοια δομή με την δομή των Δήμων (Ο.Τ.Α. Β') τόσο στην οργανωτική μορφή όσο και σε αυτή των διαδικασιών λειτουργίας και ελέγχου. Επιπρόσθετα ο έλεγχος είναι πιο ολοκληρωμένος καθότι κάθε εταίρος Δήμος οφείλει να ελέγξει ξανά τα αποτελέσματα της Διαδημοτικής αυτής συνεργασίας. Παρακάτω σας παραθέτουμε τις προϋποθέσεις και ωφέλειες αυτών των συνεργασιών.

1. Προϋποθέσεις συμμετοχής των ΟΤΑ στα δίκτυα διαδημοτικής συνεργασίας

Η Συμφωνία πλαίσιο διαδημοτικής συνεργασίας και δικτύων διαδημοτικής συνεργασίας πρέπει να καταρτισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3852/2010 άρθρο 99 100 και 101 και τις διατάξεις του Νόμου 4483/2017 άρθρο 74. Αναφέρονται ο ο σκοπός το αντικείμενο η περιγραφή των υπηρεσιών το προσωπικό οι υπηρεσίες και η τοποθεσία εγκατάστασης οι χρηματοοικονομικοί προϋποθέσεις και όροι.

Βασική προϋπόθεση για την ένταξη ενός δήμου σε ένα δίκτυο συνεργασίας είναι πρωτίστως η καλλιέργεια μιας οργανωσιακής φιλοσοφίας της διοίκησης και των εργαζομένων που προσανατολίζει τις δομές του στην εξυπηρέτηση των αναγκών του πολίτη και με εξωστρέφεια να καταστεί ο οργανισμός ικανός να ερευνά και να αναγνωρίζει ευκαιρίες στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον του. Η φιλοσοφία ενός οργανισμού αποτελείται από τις αντιλήψεις που έχουν τα μέλη του για κάποια θέματα, από τις συνήθειες τους, από τους τρόπους συμπεριφοράς και τη στάση τους απέναντι στην εργασία και τον οργανισμό¹.

Η φιλοσοφία του οργανισμού είναι η βάση όπου χτίζεται η στρατηγική, ο προγραμματισμός και ο σχεδιασμός της δράσης του. Η διοίκηση σε συνεννόηση με το ανθρώπινο δυναμικό πρέπει να αναπτύξουν διαύλους επικοινωνίας προκειμένου να καταλήξουν σε βασικές αποφάσεις σχετικά με τις επιδιώξεις του οργανισμού.

1. Θέλουμε να συμμετέχουμε σε δίκτυα συνεργασίας;
2. Σε τι είδους δίκτυα θέλουμε να συμμετέχουμε, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες του δήμου μας;
3. Τι θέλουμε να αποκομίσουμε από την συμμετοχή μας;
4. Σε ποιές οργανικές προσαρμογές πρέπει να προβούμε ώστε να αναδειχθεί ο δήμος μας σε στρατηγικό εταίρο του δικτύου;
5. Βάση του μακροπρόθεσμου σχεδίου μας, πως οραματιζόμαστε τον δήμο μας σε βάθος πενταετίας;

¹ Bennett 2007

Στρατηγική σημαίνει ο καθορισμός μιας γενικής κατεύθυνσης για τον οργανισμό για τη διαμόρφωση σφαιρικών επιχειρησιακών πολιτικών. Η στρατηγική καλύπτει όλες τις πτυχές της πολιτικής του οργανισμού, τον σχεδιασμό, της οργάνωσης και του ελέγχου. Αποτελεί οδικό χάρτη για τη πορεία του οργανισμού². Για να συμμετέχει σε ένα δίκτυο, ο δήμος, πρέπει να έχει αναπτύξει τη δική του στρατηγική, προσαρμοσμένη στις ανάγκες του προκειμένου να επιτύχει τις επιδιώξεις του. Θα πρέπει να γνωρίζει σε ποιά δίκτυα θα τον ωφελούσε να συμμετέχει και πάνω από όλα ποιά οφέλη πρόκειται να αποκομίσει και ποιές θα είναι οι ευθύνες που θα τον δεσμεύουν.

Πολλές φορές θα χρειαστεί να προβεί σε ορισμένες οργανωτικές προσαρμογές για να μπορέσει να λάβει μέρος σε στρατηγικές συνεργασίες. Οι προσαρμογές αυτές αφορούν την ανάπτυξη ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, η δημιουργία δομών και λειτουργιών, η ενημέρωση των πολιτών, η ανάπτυξη σχεδίου δράσης και ο καθορισμός ιεραρχημένων στόχων με σαφήνεια, ρεαλισμό και συνέπεια για να αναγνωρίζει τις αδυναμίες του και να μπορεί να τις αντιμετωπίσει.

Ο προγραμματισμός είναι η διαδικασία καθορισμού των στόχων και η επιλογή μιας μελλοντικής πορείας δράσης για την επίτευξη των στόχων αυτών. Ο προγραμματισμός είναι απαραίτητος για κάθε δραστηριότητα. Ένας οργανισμός χωρίς πρόγραμμα είναι ένα πλοίο που ταξιδεύει χωρίς κανένα μέσο κωπηλασίας³. Ακολούθως ο σχεδιασμός δηλώνει πως ο οργανισμός προτίθεται να υλοποιήσει τις στρατηγικές του.

Η έλλειψη στρατηγικού σχεδίου δράσης αναπόφευκτα οδηγεί στον αποπροσανατολισμό του οργανισμού από τους στόχους του και δημιουργεί αδυναμία επίτευξής τους. Ο δήμος ως οργανισμός δεν μπορεί να αποκομίσει τα επιδιωκόμενα οφέλη από την συμμετοχή του σε ένα δίκτυο διαδημοτικής συνεργασίας εάν δεν διαθέτει όλα τα παραπάνω στοιχεία και αν δεν έχει δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που παρατέθηκαν στην αρχή του κεφαλαίου. Φυσικά ο στρατηγικός σχεδιασμός δεν αποτελεί κάτι στατικό και αμετάβλητο. Ο στρατηγικός σχεδιασμός πρέπει να προσαρμόζεται και να αναπροσαρμόζεται βάσει των συνθηκών και των αναγκών του οργανισμού.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να ταυτίζονται οι στρατηγικές των συνεργαζόμενων οργανισμών στο πλαίσιο του δικτύου, ώστε να υπάρχει μια κοινή στρατηγική προσέγγιση που επιτρέπει την ομαλή συνεργασία και την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας. Για τον λόγο αυτό το δίκτυο θα πρέπει να διαθέτει ένα ευρύτερο στρατηγικό χαρακτήρα που να συνδυάζει και να καλύπτει τις επιδιώξεις των επιμέρους σχεδίων των δήμων. Πως όμως είναι εφικτό δεκάδες ΟΤΑ με τις δικές τους ξεχωριστές ανάγκες και τα δικά τους διαφορετικά συμφέροντα να ταυτίζονται σε ένα κοινό δίκτυο συνεργασίας;

² Bennett 2007

³ Τζωρτζάκης 2007

Οι στρατηγικές των συνεργαζόμενων οργανισμών στα πλαίσια του δικτύου θα πρέπει να ταυτίζονται. Γενικά πρέπει να υπάρχει κοινή στρατηγική προσέγγιση που θα επιτρέπει μια ομαλή συνεργασία οπωσδήποτε και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών. Οι ΟΤΑ που συνεργάζονται είναι πολλοί έχουν διαφορετικές και ξεχωριστές ανάγκες επίσης και διαφορετικά συμφέροντα και πρέπει το δίκτυο να διαθέτει ένα ευρύτερο στρατηγικό χαρακτήρα που να συνδυάζει και να καλύπτει τις επιδιώξεις των επιμέρους σχεδίων των δήμων.

Προηγείται η αξιολόγηση των αναγκών και πρέπει να προσδιορισθεί ο αποτελεσματικός τρόπος λειτουργίας της συνεργασίας και να προσδιορισθεί και ποιες ανάγκες μπορούν να αντιμετωπισθούν. Χρειάζεται η εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων μερών και αιρετών υπάλληλων και φορέων. Αξιοποίηση γνώσεως και εμπειρία συνολικά πρέπει να γίνονται για τον τρόπο σχεδιασμό και την οργάνωση των προγραμμάτων.

Για να είναι ασφαλής μία διαδημοτική συνεργασία πρέπει να ξεκινά αρχικά προσεκτικά πρόγραμμα καλά σχεδιασμένο και μικρής κλίμακας πρόγραμμα. Έτσι επιτυγχάνεται καλλίτερος σχεδιασμός και διαχείριση και μικρές πιθανότητες οικονομικής και γενικής αποτυχίας. Αυτός ο αρχικός σχεδιασμός θα βοηθήσει και μελλοντικά για μεγαλύτερα προγράμματα.

Σωστή οργάνωση και σωστή ενημέρωση των συμμετεχόντων καθορισμός αρμοδιοτήτων και κατανομή ρόλων, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και κυρίως δυνατότητα εντοπισμού προβλημάτων πρόβλεψη και δυνατότητα αλλαγών στον αρχικό σχεδιασμό.

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία μια διαδημοτικής συνεργασίας είναι ο οικονομικός σχεδιασμός το χρονοδιάγραμμα οι πόροι και έσοδα. Απαραίτητη η καλή οικονομική διαχείριση ο σχεδιασμός για την εξοικονόμηση πόρων και εσόδων με στόχο την εξοικονόμηση πόρων. Σημαντική είναι και πρόβλεψη και δυνατότητα ανεύρεσης μελλοντικά πηγών χρηματοδότησης, εκτός από τις κρατικές και ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις.

Οι απαραίτητες συνεργασίες και οι εταίροι πρέπει να έχουν προσδιορισθεί. Γενικά ο σχεδιασμός μιας διαδημοτικής συνεργασίας πρέπει να είναι ευέλικτος. Η δυνατότητα πρόβλεψης των δυσκολιών και των πιθανών προβλημάτων και άλλων θεμάτων που μπορεί να προκύψουν, πχ γραφειοκρατικές δυσκολίες και ο τρόπος επίλυσης και αντιμετώπισης αυτών θα βοηθήσουν στην πορεία της συνεργασίας.

II. Τι είναι η διαδημοτική συνεργασία, στόχοι - αποτελέσματα - ωφέλειες

Τι ορίζουμε ως διαδημοτική συνεργασία

Σε σχέση με το παρελθόν η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει αποκτήσει σημαντικές αρμοδιότητες έχει ενισχυθεί ο ρόλος της διαθέτει οικονομικά μέσα και δύναται να ξεπεράσει τα στενά τοπικά όρια και έχει να διεκδικήσει, διαχειρισθεί και αξιοποιήσει πόρους από τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα και Χρηματοδοτικά Έργα. Οι τοπικές συνεργασίες και μεταξύ των

απαραίτητες για την τοπική ανάπτυξη τόσο σε επίπεδο Δήμων όσο και σε Επίπεδο Δήμων και Περιφέρειας.

Ορίζουμε ως διαδημοτική συνεργασία την συνεργασία και συνένωση δυνάμεων δήμων συνήθως όμορων με στόχο την ενίσχυση προσωπικού υποδομών τεχνογνωσίας με στόχο την αποτελεσματική και καλύτερη παροχή υπηρεσιών στους πολίτες.

Σύμφωνα με το άρθρο 99 του Καλλικράτη . « Δήμοι της ίδιας περιφέρειας η όμοροι Δήμοι μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις και να αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας για λογαριασμό τους ή την υποστήριξη της άσκησής της (Συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας) Στις συμβάσεις αυτές μπορεί να συμμετέχει και το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου του Δήμου που αναλαμβάνει την αρμοδιότητα η ο σύνδεσμος στον οποίον μετέχει ο Δήμος που αναλαμβάνει την αρμοδιότητα .Οι συμβάσεις αυτές καλούνται συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας.

Δήμοι της ίδιας Περιφέρειας και η οικεία Περιφέρεια μπορούν να συνάπτουν μεταξύ τους συμβάσεις συνεργασίας με τις οποίες αναλαμβάνουν την άσκηση αρμοδιότητας ή την υποστήριξη της άσκησής της, για λογαριασμό ενός η των συμβαλλομένων μερών (Συμβάσεις διαβαθμικής συνεργασίας) ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ {άρθρο 99) Ν.3852/2010 »

Η συμφωνία πλαίσιο διαδημοτικής συνεργασίας και δικτύων διαδημοτικής συνεργασίας πρέπει να καταρτίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3852/2001 άρθρο 99,100,101 και τις διατάξεις του ΝΟΜΟΥ 4483/2017 ΑΡΘΡΟ 74». Αναφέρονται οι ενέργειες ο σκοπός, η έδρα η περιγραφή των υπηρεσιών το προσωπικό η οι χρηματοοικονομικοί όροι η απασχόληση των δικαιώματα και προσώπων η ευθύνη οι χρηματοοικονομικοί όροι.

Στόχοι και αποτελέσματα διαδημοτικών συνεργασιών:

- Ενίσχυση του προσωπικού των υποδομών και της τεχνογνωσίας και αποτελεσματική διαχείριση.
- Εξοικονόμηση πόρων και ανθρώπινου δυναμικού και εξειδικευμένη αντιμετώπιση των αναγκών.
- Δυνατότητα καλύτερης παροχής υπηρεσιών στους πολίτες και ανταπόκριση στην αυξανόμενη ζήτηση σε μια εποχή μείωσης κρατικών πόρων.
- Αξιοποίηση των πόρων που διατίθεται από το κεντρικό κράτος και από τους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς.
- Σχεδιασμός και προγραμματισμός για καλύτερη αναζήτηση και διεκδίκηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και χρηματοδοτήσεων.

Τυπικά χαρακτηριστικά μορφών διαδημοτικών συνεργασιών⁴:

1. Πρέπει να οριστούν οι στόχοι και ανάλογα με την περίπτωση και να προσδιορισθεί ποιο θα είναι το μοντέλο που θα καθορισθεί ανάλογα με την περίπτωση.
2. Θα πρέπει να ορισθούν τα κριτήρια επιλογής των ΟΤΑ που θα συμμετέχουν.
3. Θα πρέπει να καθορισθούν τα όρια και ο τύπος δράσης για κάθε ΟΤΑ που συμμετέχει.
4. Θα πρέπει να προσδιορίζεται ο τρόπος δράσης και οι λειτουργίες των διαδημοτικών συνεργασιών.
5. Θα πρέπει να προσδιοριστεί το είδος της οικονομικής υποστήριξης ο τρόπος χρηματοδότησης και τα ποσά των δαπανών.
6. Θα πρέπει να ορίζεται το νομικό πλαίσιο των διαδημοτικών συνεργασιών.
7. Μια διαδημοτική συνεργασία θα πρέπει να αξιολογηθεί για τα αποτελέσματά της και αυτό θα πρέπει να προσδιορίζεται εκ των προτέρων.

Προκειμένου να συσταθεί μια διαδημοτική μορφή συνεργασίας, είναι χρήσιμο πρώτα να απαντηθούν ορισμένα βασικά ερωτήματα, όπως είναι τα παρακάτω:

1. Ποιοι είναι οι κύριοι στόχοι της διαδημοτικής συνεργασίας;
2. Ποιο μοντέλο διαδημοτικής συνεργασίας θα πρέπει να υιοθετηθεί στην κάθε περίπτωση;
3. Πόση ελευθερία επιλογής μπορεί να έχει ο κάθε ΟΤΑ που συμμετέχει σε μία διαδημοτική συνεργασία; Βάσει ποιων κριτηρίων θα επιλεγθούν οι ΟΤΑ που μπορούν να εμπλακούν σε μια διαδημοτική συνεργασία;
4. Τι είδους διαδημοτικά όργανα πρέπει να συσταθούν στο πλαίσιο μιας διαδημοτικής συνεργασίας;
5. Ποιες λειτουργίες μπορεί να αναλάβει μια διαδημοτική συνεργασία και σε ποιους τομείς μπορεί να εμπλακεί (ενέργεια, υγιεινή, υποδομές κ);
6. Τι είδους οικονομική υποστήριξη θα πρέπει να επιλεγθεί για τις διαδημοτικές συνεργασίες;
7. Ποιο είναι το νομικό ρυθμιστικό πλαίσιο που τις καθορίζει;
8. Ποιοι είναι οι τρόποι αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας μιας διαδημοτικής συνεργασίας που θα πρέπει να εφαρμοστούν;

⁴ Καλλικράτης άρθρο 99 ν,3852 / 2010

Οι τοπικές αρχές οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικές πριν προχωρήσουν στη σύσταση ενός δικτύου διαδημοτικής συνεργασίας, τόσο για το είδος όσο και τους στόχους που αυτή θα έχει. Αναπόφευκτα, οι αρχικοί κανόνες σύμφωνα με τους οποίους έχει συσταθεί μια διαδημοτική συνεργασία και οι στόχοι τους οποίους έχει θέσει θα πρέπει να αλλάζουν και να τροποποιηθούν αρκετές φορές, ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες.

III. Σύγχρονα μοντέλα διαδημοτικής συνεργασίας

Η διαδημοτική συνεργασία μπορεί να λάβει, λιγότερο ή περισσότερο, περίπλοκες μορφές. Ωστόσο, υπάρχουν τρία βασικά μοντέλα.

1. Ένα τυπικό, ολοκληρωμένο μοντέλο δημοσίου δικαίου, δομημένο έτσι ώστε να λαμβάνει αποφάσεις, εκ μέρους των μελών που το απαρτίζουν, αναπτύσσοντας εσωτερικούς μηχανισμούς οι οποίοι, σε κάποιες περιπτώσεις, θέσουν περιορισμούς στην αυτονομία των τοπικών αρχών. Το μοντέλο αυτό, συνήθως κυβερνητικής πρωτοβουλίας (μη εκούσια ένωση), εξουσιοδοτείται προκειμένου να εκτελεί βασικές υπηρεσίες, υπό κρατική εποπτεία, τόσο στον οικονομικό όσο και στον νομικό τομέα. Αν και θεωρείται αξιόπιστο μοντέλο τόσο λειτουργικά όσο και οικονομικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το κύρος και η αξιοπιστία του δημοσίου ενδεχομένως να υπονομεύει την τοπική αυτονομία σε θέματα τοπικής δημοκρατίας. Χώρες όπως η Γαλλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία έχουν επιλέξει το συγκεκριμένο μοντέλο.
2. Στον αντίποδα εξελίσσεται ένα αρκετά πιο ευέλικτο μοντέλο, που βασίζεται πρωτίστως στην παροχή της απαραίτητης ελευθερίας και αυτονομίας ούτως ώστε οι τοπικές αρχές να προχωρήσουν στη θέσπιση μιας διαδημοτικής συνεργασίας με δική τους πρωτοβουλία και με δικούς τους όρους. Στο συγκεκριμένο μοντέλο, η διαδημοτική συνεργασία βασίζεται σε εθελοντικές, εκούσιες συμφωνίες, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι ιδιωτικό και ασκείται περιορισμένη εποπτεία. Στην περίπτωση αυτή όμως δεν υπάρχει καμία εγγύηση για σταθερή και αξιόπιστη συνεργασία της διαδημοτικής συνεργασίας, ή για την επιτυχημένη ολοκλήρωση του ιδρυτικού της σκοπού. Αντίστοιχα μοντέλα έχουν υιοθετήσει χώρες όπως η Βουλγαρία, η Λιθουανία και η Δημοκρατία της Τσεχίας.
3. Τα περισσότερα κράτη έχουν υιοθετήσει ένα ενδιάμεσο και πιο ρεαλιστικό, το οποίο συνδυάζει χαρακτηριστικά των δύο προηγούμενων. Από τη θεσμική άποψη, οι δομές που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της συνεργασίας είναι είτε όργανα δημοσίου δικαίου είτε ιδιωτικού για περισσότερη ευελιξία αλλά και σταθερότητα⁵.

⁵ www.europa.eu

7. Το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών αρχών

Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών είναι θεσμοθετημένο συμβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επικεντρώνεται στην προώθηση της δημοκρατίας στην τοπική αυτοδιοίκηση. Είναι θεσμοθετημένο συμβουλευτικό όργανο της του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχει ως σκοπό την εκπροσώπηση των τοπικών και περιφερειακών αρχών και παράλληλα βοηθά τα κράτη μέλη στην εισαγωγή της πραγματικής δημοκρατίας στην τοπικής και περιφερειακή αυτοδιοίκηση. Είναι σημαντικός υποκινητής της τοπικής δημοκρατίας και υποχρεώνει τα κράτη που το έχουν υπογράψει να αναγνωρίζουν την αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης στη νομοθεσία τους. Επίσης ανέπτυξε διεργασίες σχετικά με την δράση επίβλεψης. Εντατικοποίησε τον πολιτικό του διάλογο με τα κράτη μέλη και την Επιτροπή των Υπουργών και τις σχέσεις του με άλλους θεσμικούς παράγοντες – Κοινοβουλευτική Συνέλευση, Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Επιτροπή της Βενετίας⁶.

«Το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών:

1. Είναι η συνέλευση των τοπικών και περιφερειακών αρχών του ΣτΕ και βοηθά να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, των αιρετών εκπροσώπων τους και των πολιτών.
2. Αναμόρφωσε τις πολιτικές και διοικητικές δομές του και τις λειτουργίες του που ενδυνάμωσαν την συνεργασία με διάφορους θεσμικούς παράγοντες και το διάλογο με τα κράτη μέλη.
3. Εφάρμοσε τις προτεραιότητες 2011-12 ως τμήμα των καταστατικών του προβλέψεων, που βασίζονται στον ευρωπαϊκό χάρτη τοπικής αυτοδιοίκησης και στο Πλαίσιο Αναφοράς για την Περιφερειακή Δημοκρατία, παράλληλα με τις προτεραιότητες του ΣτΕ.
4. Ορίζει τις νέες του προτεραιότητες και το πλαίσιο των δράσεων του σε κάθε Σύνοδο του Κογκρέσου, όταν ανανεώνονται οι εθνικές αντιπροσωπείες.
5. Υιοθετεί ως εκ τούτου τις προτεραιότητες και δίνει εντολή στο Προεδρείο για την εφαρμογή τους.

Έχοντας υπόψη τις συνημμένες προτεραιότητες 2013-2016, ορίζει την γενική κατεύθυνση των στόχων του στους κάτωθι:

- ✓ Αύξηση της ποιότητας της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας και διακυβέρνησης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των κανόνων νόμου στα κράτη μέλη του ΣτΕ.
- ✓ Βοήθεια στις τοπικές αρχές για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που προέρχονται από την οικονομική κρίση.
- ✓ Ανάπτυξη συνεργασιών και συνεργιών. »

⁶ www.enpe.gr – Απόφαση 341 (2012) Συμβούλιο της Ευρώπης

8. Ο περιφερειακός στρατηγικός σχεδιασμός

Ο περιφερειακός σχεδιασμός αποτελεί το στρατηγικό σχέδιο της εκάστοτε περιφέρειας. Περιλαμβάνει πολιτικούς στόχους και τεχνοοικονομικές μελέτες για την υλοποίηση δράσεων για την επίτευξή τους. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αφορά ευρύτερους στόχους για την υλοποίηση των οποίων απαιτείται η συνεργασία όμορων δήμων, όπως η διαχείριση των απορριμμάτων και κοινωνική πολιτική. Ο σχεδιασμός αυτός συνήθως έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα, σε βάθος πενταετίας. Περιλαμβάνει επίσης μεθόδους ελέγχου και αξιολόγησης των δράσεων ως χρηστικό εργαλείο για την οργανωμένη προσέγγιση αναπτυξιακών προοπτικών.

Στο σημείο αυτό λοιπόν πρέπει να τονίσουμε την σημασία του περιφερειακού στρατηγικού σχεδίου, ο οποίος μπορεί να αποτελέσει το κοινό σημείο αναφοράς της διαδημοτικής συνεργασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Η έννοια του στρατηγικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη των πόλεων συνδέθηκε από την αρχή, στις δεκαετίες του 1960 και 1970, με την συστηματική προσέγγιση (systems approach) του σχεδιασμού και την εμφάνιση νέων, καταλληλότερων οργανωτικών και διοικητικών σχημάτων για την διαχείριση των προβλημάτων των πόλεων, ιδίως των μητροπολιτικών κέντρων.

Χαρακτηριστική ήταν από την αρχή η διάκριση ανάμεσα σε ένα σχεδιασμό αποκλειστικά προσανατολισμένο προς μια τελική εικόνα (blueprint planning) και ένα σχεδιασμό, όπου η έμφαση δινόταν στην διαδικασία (process planning), δηλαδή στην πορεία προς μια επιθυμητή κατεύθυνση. Παράλληλα, η πολυπλοκότητα των συνθηκών ανάπτυξης μιας περιφέρειας και η αδυναμία κατάστρωσης συνολικών σχεδίων με όλη την δυνατή λεπτομέρεια οδηγούσε στην ανάγκη διατύπωσης καταρχήν «στρατηγικών σχεδιασμού», που περιείχαν τις βασικές παραμέτρους και επιλογές⁷.

Όπως αναφέρει ο καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου κ. Βασενχόφεν, οι επιμέρους χωρικές και τομεακές ενότητες και οι μελλοντικές «εικόνες» για κάθε μια από αυτές είναι τόσο πολλές, που επιβάλλουν την ύπαρξη στρατηγικού σχεδιασμού, που περιορίζεται σε τομείς – κλειδιά. Αντίστοιχα, το έργο αυτού του σχεδιασμού αναλαμβάνει ένας φορέας στρατηγικού σχεδιασμού, σε ένα επίπεδο πάνω από εκείνο των εξειδικευμένων (χωρικά ή τομεακά) φορέων σχεδιασμού. Αυτή ήταν η λογική του στρατηγικού σχεδιασμού που αναπτύχθηκε στην περίοδο 1965 – 80, και βρήκε την θέση της στην θεωρία και στην πρακτική του σχεδιασμού. Βασική παραδοχή του στρατηγικού σχεδιασμού σαυτό το οργανωτικό πλαίσιο είναι ότι προχωρεί επιλεκτικά, απομονώνοντας τις σημαντικές παραμέτρους και αφήνοντας τις «διακλαδώσεις» των αποφάσεων σε χαμηλότερα επίπεδα σχεδιασμού. Κατά συνέπεια η έννοια του στρατηγικού σχεδιασμού είναι αλληλένδετη με την κατανομή του κυβερνητικού και διοικητικού έργου, με την ιεραρχία της διοίκησης και με τον κατακόρυφο και οριζόντιο συντονισμό του έργου αυτού. Φυσικά, καθίσταται κρίσιμη η διαδικασία επιλογής των κρίσιμων

⁷ Βασενχόφεν 2001

παραμέτρων πάνω στις οποίες θα δράσουν στην συνέχεια οι κατάλληλοι χωρικοί (π.χ. δήμοι) ή τομειακοί φορείς (π.χ. φορείς κατοικίας ή βιομηχανικών περιοχών)⁸.

Η ανάγκη του μητροπολιτικού σχεδιασμού, σε στενή σχέση με κάποιο σχήμα μητροπολιτικής διοίκησης, έκανε την εμφάνιση της μέσα από την εμπειρία και τα προβλήματα μητροπολιτικών περιοχών σε διάφορα μέρη του κόσμου. Ο Peter Self επισήμανε ομάδες παραμέτρων, που, κατά την άποψη του, καθοδήγησαν τον σχετικό προβληματισμό:

- Ανταγωνισμός και ισότητα. Στο διοικητικά, οικονομικά και κοινωνικά σύνθετο χώρο μιας μεγαλούπολης αναπτύσσονται ανταγωνιστικές σχέσεις που προάγουν την χωρική ανισότητα. Η οπτική του στρατηγικού σχεδιασμού και φορέα πρέπει να βρίσκεται πάνω από αυτό το πλέγμα και να λειτουργεί εξισορροπητικά. Κοινωνικές εξυπηρετήσεις και συνθήκες διαβίωσης. Υπάρχουν υπηρεσίες, ιδίως μεταφορών, που απαιτούν μια μητροπολιτικής εμβέλειας αντιμετώπιση και ανάλογο σχεδιασμό. Οι υπηρεσίες αυτές βρίσκονται σε ευθεία σχέση με τις συνθήκες διαβίωσης. Χωρικές ενότητες, λειτουργίες, χρήσεις. (Peter Self)
- Σχεδιασμός και αποτελεσματικότητα. Η αποτελεσματικότητα πολλών μητροπολιτικής εμβέλειας συστημάτων εξαρτάται από τον ορθολογικό και σφαιρικό σχεδιασμό τους, ιδιαίτερα στον τομέα των υποδομών. (Peter Self)
- Δημοκρατική διοίκηση και επίπεδο ευθυνών. Μεταξύ τοπικού επιπέδου και εθνικού, το μητροπολιτικό επίπεδο αναζητά μια αυτόνομη δημοκρατική έκφραση σχεδιασμού και εφαρμογής και αντίστοιχης ανάληψης ευθυνών. (Peter Self)

Ο ρόλος του ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδιασμού σε κάθε περίπτωση είναι σημαντικός και αναντικατάστατος, επιφορτίζεται από το όραμα και τους στόχους που θέτει μια ολόκληρη κοινωνία και αντικατοπτρίζει την εικόνα που θα ήθελε να έχει στο μέλλον. Θεμελιώδεις αρχές όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, η ισότητα και η κοινωνική συνοχή αποτελούν τη βάση στην οποία θα στηριχθεί το συνολικό εγχείρημα. Από το αναπτυξιακό όραμα προκύπτουν οι επιμέρους άξονες που με τη σειρά τους εξειδικεύονται σε δράσεις και έργα. Χωρίς επίσημο στρατηγικό σχεδιασμό δεν μπορεί εξάλλου να αξιοποιηθούν αναπτυξιακά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁸ Βασενχόφεν 2001

9. Ορίζοντας 2020 και ΕΤΠΑ

Είναι γεγονός πως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ (European Regional Development Fund-ERDF) προϋποθέτει την ύπαρξη ενός στρατηγικού σχεδιασμού προκειμένου να χρηματοδοτήσει αναπτυξιακές δράσεις. Η ίδια η συμμετοχή των ΟΤΑ σε έργα χρηματοδοτούμενα από Ευρωπαϊκά προγράμματα απαιτεί την έκδοση συστατικής επιστολής από την αρμόδια περιφέρεια, καθώς και τη ταύτιση του έργου με τον περιφερειακό σχεδιασμό, ο οποίος είναι απόλυτα συνυφασμένος με τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Η Ένωση, φυσικά, δεν δύναται να χρηματοδοτεί χωρίς τον δικό της αναπτυξιακό σχεδιασμό. Ο στρατηγικός σχεδιασμός της αναπτύσσεται στο στρατηγικό πλαίσιο Ορίζοντας 2020 και αποτελεί θεμελιώδες καταστατικό κείμενο για την ανάπτυξη στρατηγικής κρατών και ΟΤΑ.

Για την Ελλάδα είναι σημαντικό οι ΟΤΑ που θέλουν να δημιουργήσουν και να συμμετέχουν σε διεθνή δίκτυα και να αξιοποιήσουν Κοινοτικούς πόρους να εναρμονίζονται με την Ευρωπαϊκή στρατηγική σε κάθε είδους εγχείρημα. Το ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020 είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα της Ένωσης για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας συνολικού προϋπολογισμού ύψους περίπου 80 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014 - 2020.

Η εμπειρία από τα προηγούμενα Προγράμματα Πλαίσιο (ΠΠ) κατέδειξε ότι επιστήμη, ο Δημόσιος και Ιδιωτικός τομέας, μπορούν να συνεργαστούν από κοινού ώστε να βρουν λύσεις σε ένα τεράστιο φάσμα προκλήσεων ενώ η καινοτομία συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Ταυτόχρονα, η υλοποίηση των προηγούμενων ΠΠ κατέδειξε την ανάγκη για απλοποίηση του Προγράμματος προς όφελος των συμμετεχόντων.

Το Πρόγραμμα:

είναι ένα ολοκληρωμένο Πρόγραμμα για την έρευνα και την καινοτομία -από την έρευνα στη λιανική πώληση- εστιάζει στις Κοινωνικές Προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία της ΕΕ π.χ. υγεία, καθαρή ενέργεια, μεταφορές (www.europa.eu)

- ✓ Στηρίζει περισσότερο την καινοτομία
- ✓ Δίνει έμφαση στην ενίσχυση των Μικρό Μεσαίων Επιχειρήσεων
- ✓ Είναι ανοιχτό στη συμμετοχή ερευνητών από ολόκληρο τον κόσμο
- ✓ Το Πρόγραμμα επικεντρώνεται γύρω από τρεις κύριες Προτεραιότητες:
- ✓ Επιστημονική Αριστεία
- ✓ Βιομηχανική Υπεροχή
- ✓ Κοινωνικές Προκλήσεις

Το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 είναι το μεγαλύτερο Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και χρηματοδοτεί δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας συνολικού προϋπολογισμού ύψους περίπου 80 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2014 – 2020. Το Πρόγραμμα αναδεικνύει την έρευνα και την καινοτομία ως βασικούς μοχλούς για την ανάπτυξη με στόχο ταυτόχρονα και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.

Από την εφαρμογή του προηγούμενου Προγράμματος Πλαίσιο (ΠΠ) έχει προκύψει ότι η Επιστήμη, Δημόσιος και Ιδιωτικός τομέας μπορούν να συνεργασθούν και να βρουν λύσεις σε ένα φάσμα προκλήσεων. Από την υλοποίηση του προηγούμενου ΠΠ προέκυψε και η ανάγκη απλοποίησης του προγράμματος προς όφελος των συμμετεχόντων.

Το Πρόγραμμα στηρίζεται σε τρεις βασικούς άξονες Επιστημονική Αριστεία (Excellent Science), Βιομηχανική Υπεροχή (Industrial Leadership), Κοινωνικές Προκλήσεις (Societal Challenges). Το πρόγραμμα είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για τη Έρευνα και την Καινοτομία εστιάζοντας παράλληλα στις Κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (www.europa.eu)

Το Πρόγραμμα:

- Στηρίζει την καινοτομία
- Δίνει έμφαση στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Είναι ανοικτό στην έρευνα

Αφορά Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Κυβέρνηση, Φορείς Δημοσίου Ιδιώτες Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ΜΚΟ, Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας Οργανισμούς, Διακρατικές Κοινοπραξίες και άτομα εκτός ΕΕ που επιθυμούν να εργασθούν στην ΕΕ, Είναι ανοικτό σε όλους με ευέλικτους όρους χρηματοδότησης χωρίς αποκλεισμούς και εγγυάται την ποιότητα χρηματοδότησης, παρέχει ίσες ευκαιρίες, η δομή του είναι απλή χωρίς γραφειοκρατικά και δημοσιονομικά εμπόδια και αυστηρούς ελέγχους.

Στηρίζει την καινοτομία προς όφελος της Κοινωνίας στηρίζει την Κοινωνική επένδυση και την Ερευνητική πρωτοβουλία. Μία ξεχωριστή ενότητα τού Προγράμματος είναι Η Επιστήμη και η Κοινωνία μαζί στην Κοινωνία με αποτέλεσμα την συνεργασία Επιστήμης και Κοινωνίας. Η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ επιστήμης και κοινωνίας τίθεται ως προϋπόθεση Κατηγορίες που θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού.

Κατηγορίες που θα μπορούσαν να ενδιαφέρουν τους ΟΤΑ α' και β' βαθμού, είναι οι εξής:

- ✓ Υγεία, δημογραφικές αλλαγές και ευημερία.
- ✓ Ασφάλεια τροφίμων, αιεφόρος γεωργία και δασοκομία, ερευνά για το νερό των θαλασσών και των εσωτερικών υδάτων και βιο-οικονομία
- ✓ Ασφαλής, καθαρή και αποδοτική ενέργεια.

- ✓ Έξυπνες, πράσινες και ολοκληρωμένες μεταφορές κλιματικές δράσεις, περιβάλλον, αποδοτικότητα των πόρων και πρώτες ύλες.
- ✓ Η Ευρώπη σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο – Καινοτόμες, στοχαστικές κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς.
- ✓ Ασφαλείς κοινωνίες – Προστασία της ελευθερίας και της ασφάλειας της Ευρώπης και των πολιτών της.

Βασική προϋπόθεση της στρατηγικής του προγράμματος «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, αειφόρο και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη είναι ότι θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία όλων των πολιτικών της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της. Αναφορικά με την έρευνα και την καινοτομία, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία παρέχουν συμπληρωματική στήριξη στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» για τη χρηματοδότηση της αναβάθμισης των επιστημονικών υποδομών — από εργαστηριακό εξοπλισμό έως υπερυπολογιστές και δίκτυα δεδομένων υψηλής ταχύτητας και την ενίσχυση των δυνατοτήτων έρευνας και καινοτομίας όπου είναι απαραίτητο. Βασικό χρηματοδοτικό ταμείο για την περιφερειακή ανάπτυξη των κρατών μελών είναι το ΕΤΠΑ.

Το ΕΤΠΑ επιδιώκει την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση διορθώνοντας ανισορροπίες μεταξύ περιφερειών. Επικεντρώνει τις επενδύσεις του σε αρκετούς βασικούς τομείς προτεραιότητας. Αυτό είναι γνωστό ως «θεματική επικέντρωση» (www.europa.eu):

- έρευνα και καινοτομία,
- ψηφιακό θεματολόγιο,
- στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ),
- οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

⁹Οι πόροι του ΕΤΠΑ που κατανέμονται σε αυτές τις προτεραιότητες θα είναι ανάλογα με την κατηγορία της περιφέρειας.

- Στις πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες, τουλάχιστον το 80 % της χρηματοδότησης πρέπει να εστιάζει σε δυο, το λιγότερο, από αυτές τις προτεραιότητες.
- Στις περιφέρειες μετάβασης, αυτό ισχύει για 60 % της χρηματοδότησης.
- Σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, το ποσοστό είναι 50 %.

Επιπλέον, μερικοί πόροι του ΕΤΠΑ πρέπει να διοχετεύονται συγκεκριμένα προς έργα που προωθούν την οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα (www.europa.eu):

- Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες: 20 %;

⁹ www.europa.eu

- Περιφέρειες μετάβασης: 15 %
- Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες: 12%.

Οι δράσεις του ΕΤΠΑ δίνουν αδιαίρετη σημασία σε περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και έχουν στόχο να μειώσουν προβλήματα κοινωνικά οικονομικά περιβαλλοντολογικά δίνοντας έμφαση στην βιώσιμη αστική ανάπτυξη στις αστικές περιοχές. Περίπου το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ αφορούν ολοκληρωμένες δράσεις για την αστική ανάπτυξη. Περιοχές μειονεκτικές γεωγραφικά απομακρυσμένες, ορεινές, αραιοκατοικημένες τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης¹⁰.

Στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων, προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, οι ΟΤΑ πρέπει να συμμετέχουν σε διεθνείς συνεργασίες με άλλους Δημόσιους και Ιδιωτικούς φορείς. Είναι εξαιρετικά ωφέλιμο για έναν δημοτικό οργανισμό να συνεργάζεται με Ακαδημαϊκά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα, ανώτατες διοικητικές δομές και ιδιωτικές επιχειρήσεις ιδίως με φορείς Κοινωνικής Οικονομίας. Τα οφέλη είναι πολλαπλά, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειρίας ανάμεσα στους οργανισμούς και η οικοδόμηση σχέσεων είναι ανεκτίμητα συγκριτικά πλεονεκτήματα των δικτύων συνεργασίας. Ενώ η ευελιξία και η ποικιλομορφία τους δρουν θετικά στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του σύγχρονου πολίτη.

¹⁰ www.europa.eu

10. Συμπράξεις Δημοσίου - Ιδιωτικού τομέα και Κοινωνικής Οικονομίας

Η οικονομική κρίση η δύσκολη δημοσιονομική πολιτική οδηγούν την τοπική αυτοδιοίκηση σε αναζήτηση νέων πηγών χρηματοδότησης για την εφαρμογή των προγραμμάτων και των αναπτυξιακών σχεδίων τους. Οι συμπράξεις με ιδιώτες είναι δράσεις για την διεύρυνση των δυνατοτήτων των Δήμων και του Δημοσίου Τομέα και αποσκοπούν στην διεύρυνση των οικονομικών δυνατοτήτων.

Οι συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα είναι συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικών φορέων και έχουν σκοπό την παροχή υπηρεσιών την εκτέλεση έργων. Η συμμετοχή του ιδιωτικού φορέα έχει σκοπό την υλοποίηση έργων και την παροχή υπηρεσιών και γενικά την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ιδιωτικού φορέα προς όφελος των πολιτών. Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικών φορέων είναι μία εναλλακτική μορφή παροχής υπηρεσιών και είναι συνήθης πρακτική στην Ευρώπη και παγκοσμίως στην Ελλάδα είναι μία καινοτομία και θεωρούνται συμπλήρωση και συνέχεια των συμβάσεων παραχώρησης έργων. Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτών είναι κατά κανόνα μακροχρόνιες και οι ρόλοι δημοσίου και ιδιωτικού τομέα είναι σαφώς ορισμένοι.

Πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την συνεργασία Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα αναλύονται και παρουσιάζονται παρακάτω.

- Δυνατότητα χρηματοδότησης έργων και υπηρεσιών και εξοικονόμηση πρόσθετων πόρων
- Κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων που ήταν αδρανείς και απελευθέρωση πόρων από τον δημόσιο τομέα.
- Βελτίωση επενδυτικού κλίματος
- Μεταβίβαση κινδύνων στους ιδιωτικούς φορείς
- Μεταφορά βάρους του χρέους από τον κατασκευαστή του έργου στον χρήστη και όχι στον φορολογούμενο.
- Χρηματοδότηση έργου και αποπληρωμή
- Χρήση νέων τεχνολογιών ,εμπειρίας και τεχνογνωσίας
- Εξασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης διότι ο χρήστης επιβαρύνεται με το κόστος αφού ο ίδιος είναι και ωφελούμενος.
- Διευκόλυνση της άσκησης κοινωνικής πολιτικής που προκύπτει από την εξοικονόμηση πόρων του δημοσίου τομέα.

Στις συμπράξεις μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα το δημόσιο ορίζει την δημιουργία του θεσμικού πλαισίου. Ο δημόσιος τομέας καθορίζει τις προδιαγραφές του έργου, την διενέργεια διαγωνισμών και την επιλογή του ιδιωτικού φορέα. Ο ιδιωτικός τομέα θα πρέπει να αξιοποιήσει τεχνολογικούς και ανθρώπινους πόρους για την σύντομη και ποιοτική υλοποίηση του έργου.

Τα σώματα των ΣΔΙΤ μπορούν να λάβουν πολλές μορφές και να δημιουργηθούν για την επίτευξη ενός εύρους στόχων σε κάθε τομέα όπως η υγεία και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η προστασία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη του αστικού περιβάλλοντος με υποδομές, η διαχείριση λυμάτων και απορριμμάτων, η τεχνολογία και η καινοτομία, η αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών προς τους πολίτες, ο εκσυγχρονισμός των δομών και των υποδομών του Δημοσίου και άλλα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της χρησιμότητας των ΣΔΙΤ και ο αντίκτυπος τους στις τοπικές κοινωνίες αποτελεί το Πρωτόκολλο σύμπραξης και συνεργασίας μεταξύ του Δημοσίου (Υπουργείο Επικρατείας, Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών και Περιφέρεια Αττικής) και του CSR HELLAS [Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη], υπογράφηκε σήμερα με στόχο την από κοινού συμβολή στην αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στο Μάτι και στην παροχή κάθε αναγκαίας συνδρομής στους πληγέντες και στην ταχύτερη δυνατή αποκατάσταση και επανένταξη της περιοχής αυτής στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Εκ μέρους της Περιφέρειας Αττικής, ο Αντιπεριφερειάρχης Ανατολικής Αττικής κ. Πέτρος Φιλίππου ανέφερε πως «Στα τεράστια προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί μετά από την καταστροφική πυρκαγιά του περασμένου καλοκαιριού, στις περιοχές Ραφήνα και Μαραθώνα, η προσφορά του ιδιωτικού τομέα εθελοντικά στην αποκατάσταση των ζημιών είναι ένας καθοριστικός παράγον. Από τις πρώτες συσκέψεις που κάναμε στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής με το CSR HELLAS, προσπαθήσαμε να ιεραρχήσουμε τα προβλήματα και με όσο το δυνατό πρακτικές διαδικασίες, να ξεκινήσουμε την υλοποίηση μέτρων άμεσης αποκατάστασης. Ένα τέτοιο ήταν και η δενδροφύτευση της Λ. Μαραθώνος σε μήκος περίπου 4 χιλιομέτρων. Εκπονούμε αυτή την περίοδο και θ' ανακοινωθεί τις επόμενες μέρες ένα ευρύ πρόγραμμα μέτρων και δράσεων για την αποκατάσταση των πληγέντων περιοχών.»

Οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα είναι δύνανται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη της δημοσιονομικής πολιτικής μίας χώρας που βρίσκεται σε δημοσιονομική κρίση. Με την απελευθέρωση πόρων και την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων μπορούν να αποκτηθούν σημαντικές υποδομές. Μεγάλα και σύγχρονα έργα τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας με υψηλές και με σύντομο χρόνο αποπεράτωσης μπορούν να δημιουργηθούν με την μέθοδο ΣΔΙΤ.

Ακόμη περισσότερο όταν η διοίκηση, εξαιτίας του μεγέθους, της διαχειριστικής πολυπλοκότητας των διαδικασιών καθώς και της επιστημονικό-τεχνολογικής πολυπλοκότητας των έργων, δε μπορεί να ανταπεξέλθει εκ των προτέρων στις απαιτήσεις των μελετών και της κατάρτισης των τευχών δημοπράτησης ούτε, φυσικά, να διασφαλίσει την ποιότητα και την οικονομικότητα των έργων. Με τη μέθοδο ΣΔΙΤ, τα έργα δεν ιδιωτικοποιούνται ούτε αποκρατικοποιούνται.

Όταν εκπνεύσει η διάρκεια της σύμβασης με τους παραχωρησιούχους, τα έργα επανέρχονται στην κυριότητα και στην ιδιοκτησία του δημοσίου. (π.χ. το έργο της παραχώρησης της Αττικής

Οδού) . Στο μεσοδιάστημα, το δημόσιο εξοικονομεί πόρους που μπορεί να κατευθύνει στην κάλυψη άλλων αναγκών. Η συνεργασία και η ώσμωση δημοσίου και ιδιωτικού τομέα με τη μέθοδο ΣΔΙΤ είναι μια σχέση αμοιβαίου οφέλους (win – win) όπου ο επενδυτικός κίνδυνος μεταβιβάζεται από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα

Το νομικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ στη Ελλάδα ρυθμίζεται από τον Ν3389/2005 και τον Ν.3483/2006 και συνεχώς εξελίσσεται προσαρμοζόμενο και στα Ευρωπαϊκά δεδομένα

Και λαμβάνοντας υπ όψη το δημόσιο συμφέρον.

Ο θεσμός των ΣΔΙΤ Είναι ευρέως διαδεδομένος στην Ευρώπη και στην Ελλάδα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης δεδομένου ότι τα έσοδα και οι πόροι είναι περιορισμένοι σε σχέση με τα έργα που πρέπει να πραγματοποιηθούν. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει την δυνατότητα σύναψης συμπράξεων τόσο για την παροχή υπηρεσιών όσο και για την εκτέλεση έργων. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η τήρηση του νομικού πλαισίου η σωστή αξιολόγηση.

11. Το νομικό πλαίσιο των δικτύων διαδημοτικής συνεργασίας

Τα δίκτυα διαδημοτικής συνεργασίας, αποτελούν πολλές φορές, αυθόρμητες μη θεσμοθετημένες δομές, οι οποίες συστήνονται από την πρωτοβουλία ΟΤΑ, ιδιωτικών φορέων και πολιτών που προσπαθούν να επιλύσουν τοπικά προβλήματα, κοινά σε περιοχές όπου οι δημότες και οι δημοτικές αρχές αναζητούν πρακτικές λύσεις και αξιοποιούν από κοινού αναπτυξιακές ευκαιρίες. Όμως, υπάρχουν νομοθετικά εργαλεία για την θεσμική ενίσχυση δικτύων ΟΤΑ που ως σκοπό έχουν:

- Δήμοι με κοινά χαρακτηριστικά, προβλήματα και στρατηγικές επιδιώξεις μπορούν να δημιουργούν Δίκτυα Διαδημοτικής Συνεργασίας. Τα δίκτυα αυτά μπορούν να λειτουργούν ως ιδιωτικοί, μη-κερδοσκοπικοί φορείς. Για τη σύστασή τους αρκεί σχετική απόφαση των δημοτικών συμβουλίων των συμμετεχόντων δήμων. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η σύνταξη και κατάθεση του καταστατικού το οποίο ορίζει τους σκοπούς, τα μέσα καθώς και τα αρμόδια όργανα διοίκησης.
- Δήμοι που ανήκουν στην ίδια διοικητική περιφέρεια μπορούν να δημιουργούν διαδημοτικές συνεργασίες, προκειμένου να άσκουν από κοινού συγκεκριμένες αρμοδιότητες, είτε να τις αναλάβει το δίκτυο εξ ολοκλήρου για λογαριασμό των δήμων, είτε υποστηρίζοντας τις αρμοδιότητες τους. Ο σκοπός της διατάξεως του άρθρου 99 του Ν 3852/2010 αποσκοπεί στη δυνατότητα άσκησης μιας αρμοδιότητας δήμου από άλλο δήμο ή περιφέρεια, εάν για λόγους αντικειμενικούς (π.χ. μη επαρκής στελέχωση υπηρεσίας) αυτή δεν μπορεί να ασκηθεί αυτοδυνάμως και ικανοποιητικώς από τον δήμο αυτό.
- Οι δήμοι και τα Δίκτυα Διαδημοτικής Συνεργασίας έχουν τη δυνατότητα να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή τη μελέτη και υλοποίηση δημοσίων έργων ή δημοσίων προμηθειών (βλέπε ΣΔΙΤ).

Έχοντας αναφέρει τα παραπάνω, η Συμφωνία – Πλαίσιο Διαδημοτικής Συνεργασίας περιέχει τους εξής γενικούς όρους:

1. Ορισμός του κάθε συμμετέχοντα δήμου και ταυτότητα των αντίστοιχων υπογραφόντων/νόμιμων εκπροσώπων.
2. Αναφορά της ημερομηνίας έναρξης και της διάρκειας της συμφωνίας.
3. Αναφορά του γενικού σκοπού της συμφωνίας.
4. Επίσημη συμφωνία περί κατανομής εξόδων.
5. Αναφορά των διαδικασιών καταγγελίας της συμμετοχής στη συμφωνία.
6. Αναφορά των διαδικασιών τροποποίησης της συμφωνίας.
7. Αναγνώριση της αποδοχής ευθύνης σύμφωνα με τη συμφωνία.
8. Συμπερίληψη ρήτρας ακύρωσης επιμέρους όρων και αναφορά στην ισχύουσα νομοθεσία.
9. Κατάλογος διευθύνσεων επίδοσης/κοινοποίησης ενημερώσεων.

Η Συμφωνία συγκρότησης Δικτύου Διαδημοτικής Συνεργασίας, η Σύμβαση Διαδημοτικής Συνεργασίας και η Προγραμματική Σύμβαση Διαδημοτικής Συνεργασίας πρέπει να καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3852/2010 (άρθρα 99, 100 και 101) καθώς και τις διατάξεις του Νόμου 4483/2017(άρθρο 74). Οφείλουν δε να περιέχουν τα ακόλουθα στοιχεία, τα οποία συνάδουν με τη Συμφωνία – Πλαίσιο Διαδημοτικής Συνεργασίας:

Επιχειρησιακοί Όροι και Προϋποθέσεις:

1. Περιγραφή των παρεχόμενων υπηρεσιών
2. Αναφορά στο προσωπικό ή το τμήμα που πρόκειται να παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες.
3. Δημιουργία δομής σύνταξης αναφορών και διαδοχής στο τμήμα που πρόκειται να
4. λειτουργήσει ως κοινό τμήμα.
5. Προσδιορισμός της τοποθεσίας εγκατάστασης των κοινών υπηρεσιών, προσωπικού ή του
6. κοινού τμήματος.
7. Δημιουργία γραμμών επικοινωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων δήμων.
8. Περιγραφή της διαδικασίας επίλυσης διαφορών (υπό μορφή παραπομπής ή εφαρμογής των σχετικών διατάξεων της Συμφωνίας - Πλαίσιο Διαδημοτικής Συνεργασίας).

Χρηματοοικονομικοί Όροι και Προϋποθέσεις:

1. Δήλωση της χρηματοοικονομικής συνεισφοράς κάθε μέρους με ρητή αναφορά στα χρηματικά ποσά.
2. Η Συμφωνία – Πλαίσιο Διαδημοτικής Συνεργασίας συντάσσεται με βάση τις συστάσεις της Εργαλειοθήκης IMC Toolkit (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010) καθώς και τη Σύμβαση Διαδημοτικής Συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ της πόλης Drayton Valley και της Κομητείας Brazeau της επαρχίας Alberta (Καναδάς).
3. Δήλωση της συνεισφοράς εκάστου των συμβαλλόμενων μερών σε ανθρώπινους πόρους με ρητή αναφορά στον καταμερισμό μισθών, ημερομισθίων και λοιπών παροχών.
4. Αναφορά σε τυχόν εισφορά σε είδος από έκαστο εκ των μερών με ρητή αναφορά του εισφερόμενου είδους (εξοπλισμός, υποδομές, κ.λπ).
5. Αναφορά στον καταμερισμό των λειτουργικών δαπανών.
6. Προσδιορισμός του καταμερισμού των κεφαλαιουχικών δαπανών που θα προκύψουν πριν και μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας.
7. Περιγραφή του τρόπου έγκρισης του κοινού προϋπολογισμού από έκαστο των συμβαλλομένων μερών.
8. Περιγραφή της μεθοδολογίας πραγματοποίησης πληρωμών.
9. Αναλυτική περιγραφή των απαιτήσεων ασφάλισης και αποζημίωσης (υπό μορφή παραπομπής ή εφαρμογής των σχετικών διατάξεων της Συμφωνίας-Πλαίσιο περί Διαδημοτικής Συνεργασίας).

Η Συμφωνία – Πλαίσιο Διαδημοτικής Συνεργασίας καθορίζει το γενικό πλαίσιο και τους βασικούς άξονες συνεργασίας των Δήμων. Ειδικότερα:

1. Διατυπώνει τις γενικές αρχές που διέπουν τη διαπραγματευτική διαδικασία για τη συγκρότηση Δικτύου.
2. Διαδημοτικής Συνεργασίας ή/και για τη σύναψη Συμβάσεων Διαδημοτικής Συνεργασίας ή/και Προγραμματικών Συμβάσεων με σκοπό την από κοινού άσκηση συγκεκριμένης αρμοδιότητας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.
3. Επιπλέον, διατυπώνει τους γενικούς όρους, οι οποίοι θα διέπουν τις ως άνω συμφωνίες, ώστε αυτές να εξειδικεύουν τις λεπτομέρειες τους.

Η συμμετοχή στη συμφωνία αυτή συνάδει με τις διατάξεις του Νόμου 3852/2010 (άρθρα 99, 100 και 101) και του Νόμου 4483/2017 (άρθρο 74) όσον αφορά το γενικό νομικό πλαίσιο και τις γενικές διατάξεις αλλά και του Νόμου 3463/2006 (άρθρα 219, 220 και 221) όσον αφορά τις ειδικές διατάξεις σχετικά με την από κοινού διάθεση πόρων (ανθρώπινων και χρηματοοικονομικών) στο πλαίσιο διαδημοτικών συνεργασιών.

Η Συμφωνία – Πλαίσιο για τη Διαδημοτική Συνεργασία αποτελείται από τα ακόλουθα άρθρα:

Άρθρο 1 – Αντικείμενο της Συμφωνίας και Αποδοχές

Άρθρο 2 – Διαχείριση της Συμφωνίας και Τροποποιήσεις

Άρθρο 3 – Επίλυση Διαφορών και Διαιτησία

Άρθρο 4 – Συνέχιση και Λήξη (Καταγγελία) της Συμφωνίας

Άρθρο 5 – Αστική Ευθύνη και Αποζημίωση

Το άρθρο 100 του Ν. 3852/2010 αναφέρει τις ρυθμίσεις για τη δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων από τους Ο.Τ.Α. ή και λοιπούς φορείς της Τ.Α. μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα, για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους. Ουσιαστικά, πρόκειται για συμβάσεις συνεργασίας και συντονισμού των δράσεων των ανωτέρω φορέων, οι οποίες κινούνται στο πεδίο του δημοσίου δικαίου. Ο νομοθέτης καθορίζει το περιεχόμενο των συμβάσεων αυτών (αντικείμενο, σκοπός έργων, υπηρεσιών, προϋπολογισμός, υποχρεώσεις και δικαιώματα μερών, χρονοδιάγραμμα, πόροι και διάρκεια), ώστε να μπορούν να χαρακτηρισθούν ως προγραμματικές, διακρινόμενες ως εκ τούτου από άλλες μορφές συμβάσεων μεταξύ φορέων του δημοσίου. Παράλληλα, προβλέπεται η δυνατότητα χρηματοδότησης του αντικειμένου της προγραμματικής συμβάσεως, μέσω του Π.Δ.Ε., συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, των προϋπολογισμών των συμβαλλόμενων φορέων, καθώς και η δυνατότητα διάθεσης προσωπικού ή η παραχώρηση εγκαταστάσεων ή μηχανημάτων μεταξύ τους για τις ανάγκες εκτέλεσης της συμβάσεως.

12. Κοινωνική οικονομία και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη

Τοπική Ανάπτυξη δεν είναι, μόνο και κυρίως, μεγέθυνση Παραγωγικών συντελεστών, πολύ δε περισσότερο Οικονομικών Μέσων Όρων Είναι η βελτίωση των όρων λειτουργίας και της ποιότητας ζωής του συνόλου των τοπικών κοινωνιών, η ενίσχυση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής με όρους αειφορίας . Η Κοινωνική Οικονομία, η οποία περιλαμβάνει τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις και Συνεταιρισμούς (ΚΟΙ.Σ.Π.Ε.-ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.) τους διάφορους τύπους ενώσεων που στηρίζονται στην αυτό-οργάνωση των πολιτών τους Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς και Αστικές Μ.Κ. Επιχειρήσεις την εθελοντική προσφορά υπηρεσιών, στη βάση της αλληλεγγύης και της συνεργασίας, προσπαθεί να καλύψει «κενούς χώρους» που αφορούν μεγάλα τμήματα ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών, συνήθως κοινωνικού χαρακτήρα, των οποίων η παραγωγή και η διάθεση, κυρίως, από τους μηχανισμούς της ελεύθερης αγοράς κρίνεται ασύμφορη, η δε παροχή τους από το κράτος πολλές φορές ανέφικτη. Απασχολώντας δυναμικό κυρίως από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες με στόχο το συλλογικό και κοινωνικό συμφέρον.

Προνομιακά πεδία δράσης της Κοινωνικής Οικονομίας αποτελούν το περιβάλλον, η κοινωνική πολιτική και ο πολιτισμός, ενώ παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης ιδιαίτερα για τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Οι ευέλικτες μορφές εργασίας (εθελοντισμός, εποχικότητα, μερική απασχόληση, όχι δεσμευτικό ωράριο) μπορούν, σε μεγάλο αριθμό δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας, να προσαρμοσθούν τόσο στις ιδιαίτερες προσωπικές ανάγκες και διαθέσεις του ανθρώπινου δυναμικού της όσο και στις ιδιαίτερες ανάγκες και προτιμήσεις των εξυπηρετούμενων ευπαθών κοινωνικών ομάδων, να συμβάλουν ουσιαστικά στην άρση των επιπτώσεων γεωγραφικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Οι δομές Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας λειτουργούν συμπληρωματικά και δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το ισχυρό κοινωνικό κράτος, που αποτελεί προϋπόθεση αποτελεσματικής δράσης τους.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί βασικός εταίρος σε δράσεις Κοινωνικής Οικονομίας. Η ύπαρξη ισχυρών δομών Κοινωνικής Οικονομίας, σε συνδυασμό με ισχυρές δημόσιες κοινωνικές δομές, μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά πολλά κοινωνικό-οικονομικά προβλήματα, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ένας ισχυρός Τρίτος Τομέας μαζί με τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, διοικητικές και φορολογικές, θα συμβάλει δυναμικά στην αύξηση της απασχόλησης, ιδιαίτερα των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, στην περιφέρεια, στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και στην κοινωνική και εδαφική συνοχή, που αποτελούν για την Ελληνική Αυτοδιοίκηση Εθνική Προτεραιότητα.

Αν και στην Ελλάδα σήμερα, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ευρώπη, δεν υπάρχουν σταθεροί δεσμοί συνεργασίας της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης με την Κοινωνική Οικονομία, προσβλέπουμε σε νέες συνεργασίες ανάπτυξης, αναγνωρίζοντας αναξιοποίητες ευκαιρίες. Στην περίπτωση του Δήμου Λουτρακίου και συγκεκριμένα τη δράση Loutraki Plus, την οποία θα αναλύσουμε στη μελέτη περίπτωσης, διαφαίνεται ξεκάθαρα η δημιουργική συνύπαρξη και συνεργία μεταξύ των δομών του δήμου και του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικονομίας που από κοινού γίνονται πολλαπλασιαστές των κοινωνικών δράσεων της περιοχής.

Βασικός νομικός μοχλός για την ενδυνάμωση της Κοινωνικής Οικονομίας από την Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί η παραχώρηση ακινήτων σύμφωνα με το άρθρο 185 του Κώδικα για οικονομικές ενισχύσεις και φυσικά με το άρθρο 202 του Κώδικα Δ. για τη προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας με ιδιαίτερο καθεστώς όπως η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων (υπό προϋποθέσεις και περιορισμούς σύμφωνα με το άρθρο 225 του κώδικα, 100 Καλλικράτη).

Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να προκύψουν δίκτυα συνεργασίας στα οποία θα μετέχουν ΟΤΑ και φορείς Κοινωνικής Οικονομίας. Βασικό απότοκο του παρόντος κεφαλαίου είναι να αντιληφθεί ο αναγνώστης την σημασία της συνεργασίας όλων των αναπτυξιακών φορέων σε ένα δίκτυο διαδημοτικής συνεργασίας, νοώντας ότι ένα δίκτυο θα παρέχει πολλαπλάσια οφέλη αν σε αυτό δεν συμμετέχουν μόνο ΟΤΑ αλλά κάθε ενδιαφερόμενος που υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να κατέχει καταλυτικό ρόλο στη δομή του δικτύου είτε ως εταίρος, είτε ως συνεργαζόμενος εταίρος με συμβουλευτικό και όχι εκτελεστικό χαρακτήρα.

Ο Τρίτος Τομέας της δημόσιας οικονομικής σφαίρας είναι ο Τομέας της Κοινωνικής Οικονομίας, ο οποίος ολοκληρώνει το κενό στο δημόσιο χώρο, ανάμεσα στην Ιδιωτική και Δημόσια οικονομική οργάνωση. Χαρακτηριστικό της Κοινωνικής Οικονομίας, ως μορφή οικονομικής οργάνωσης είναι ότι συνδυάζει τα καλύτερα και υγιή στοιχεία των δύο προαναφερθέντων Τομέων της κλασικής πολιτικής οικονομίας, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο, βιώσιμο και προοδευτικό μοντέλο επιχειρηματικότητας.

Η Κοινωνική Οικονομία παρόλο που έχει βασικό σημείο αναφοράς την κοινωνική ωφέλεια την οποία, σε πολλές περιπτώσεις, επιτυγχάνει μέσω αναδιανεμητικής δραστηριότητας και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών κοινωνικού και συλλογικού συμφέροντος, με απόλυτη προτεραιότητα στα άτομα που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί κομμάτι της κρατικής λειτουργίας, ούτε και περιβάλλον στενόμυαλης κερδοσκοπικής νοοτροπίας. Η λογική της Κοινωνικής Οικονομίας είναι η υπεροχή του ευρύτερου συλλογικού, έναντι του στενού ιδιωτικού συμφέροντος και η συλλογικότητα στην οικονομία.

Κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, λογίζονται κατά τον Νόμο 4430/2016, οι υπηρεσίες που είναι προσβάσιμες σε όλους και παρέχουν κοινωνική προστασία, χωρίς ωστόσο να υποκαθιστούν τις γενικές υποχρεώσεις του Κράτους στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Ως “κοινωνική ωφέλεια” ορίζεται η εξυπηρέτηση αναγκών τοπικού ή ευρύτερου χαρακτήρα με την αξιοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας, μέσα από δραστηριότητες βιώσιμης ανάπτυξης ή παροχής κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος ή κοινωνικής ένταξης¹¹. Ενώ, η συλλογική ωφέλεια αποτελεί η από κοινού εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών του φορέα,

¹¹ Ν.4430/2016 Αρ.2 Παρ.3

μέσα από την από την διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων παραγωγής, τη δημιουργία σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας, τη συμφιλίωση προσωπικής, οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής¹².

Ο Τρίτος Τομέας, είναι ο χώρος που περιλαμβάνει οικονομικές και επιχειρηματικές πρακτικές που υλοποιούνται μέσω συγκεκριμένων, νομικά κατοχυρωμένων φορέων. Βασικό απότοκο της Κοινωνικής Οικονομίας είναι οι κοινωνικές επιχειρήσεις. Το 2016 ο νέος νόμος Ν.4430/2016 δημιούργησε το καταστατικό περιβάλλον για την σύσταση και λειτουργία των φορέων Κοινωνικής Οικονομίας. Πρόκειται λοιπόν για ενώσεις προσώπων (όχι κεφαλαίων) που οι ανάγκες τους δεν ικανοποιούνται, ή ικανοποιούνται μερικώς ή πλημμελώς στη βάση τριών (τυπικά) τουλάχιστον βασικών αξιών: εκούσια/ελεύθερη συμμετοχή/δέσμευση, ισότητα-ισοτιμία των μελών-εταίρων-συνεταίρων και κατά συνέπεια άμεση δημοκρατική διακυβέρνηση και τέλος αλληλεγγύη (Τ. Νικολόπουλος – Δ. Καπογιάννης 2012).

Στο περιβάλλον αυτό δημιουργούνται ελεύθερα κοινωνικές επιχειρήσεις και αναπτύσσονται, ισορροπώντας ανάμεσα στην συλλογική και την κοινωνική ωφέλεια. Ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Κοινωνικής Οικονομίας είναι η παραγωγή νέων θεσμικών μορφών και νομικών μορφών επιχειρήσεων, τις οποίες μάλιστα, το Κράτος αργεί να αναγνωρίσει. Είναι ένας εξαιρετικά δυναμικός χώρος, εντός του οποίου συμβαίνουν αλληπάλλληλες αλλαγές και εξελίξεις, καθώς όλη η δραστηριότητα αποτελεί προϊόν κοινωνικής καινοτομίας, η οποία πηγάζει απευθείας από τις ανάγκες των ενεργών πολιτών και είναι η ικανότητα της ίδιας της κοινωνίας να βρίσκει, από μόνη της, λύσεις στα προβλήματα της, χωρίς να περιμένει την κρατική μέριμνα, αλλά και να προασπίζει τα συμφέροντα της απέναντι στη παντοκρατορία του Κερδοσκοπικού Τομέα.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα του 21ου αιώνα, αποτελεί για πολλούς σχολιαστές, δημιουργική έκφραση του πάθους των πολιτών για ‘κοινωνική αποστολή και προσφορά’, μέσω της ανάληψης πρωτοβουλιών επιχειρηματικών εγχειρημάτων που αποσκοπούν στην καινοτομία και διαθέτουν υψηλό επίπεδο αποφασιστικότητας, που συχνά παρομοιάζεται μόνον με εκείνο των πρωτοπόρων επιχειρηματιών υψηλής τεχνολογίας της Silicon Valley (Ι. Χασσίδ – Ε. Φαφαλιού 2010). Κοινωνική επιχειρηματικότητα εκφράζεται, μέσα από την σύσταση και δράση Σωματείων, Ιδρυμάτων, Συνεταιρισμών, Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), Κοινών Ταμείων και Κοινωνικών Επιχειρήσεων που ξεκινούν την δραστηριότητα τους με κοινό καταστατικό σκοπό την κοινωνική ολοκλήρωση και ευημερία, έναντι της ωφέλειας ενός ή μιας μικρής ομάδας ατόμων εις βάρος του περιβάλλοντος, εις βάρος του παραγωγού ή του εργαζόμενου, αποδίδοντας κατ’ αυτό τον τρόπο προστιθέμενη αξία στην εργασία, την συνεργασία και το δίκαιο εμπόριο.

Πρακτικά, η κοινωνική επιχειρηματικότητα δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα ιδιωτικό εγχείρημα που, συνήθως μέσω καινοτόμων πρωτοβουλιών, ασχολείται με άμεσα κοινωνικά προβλήματα

¹² Ν.4430/2016 Αρ.2 Παρ.2

και, κατά κανόνα, λειτουργεί μαζί με τις δυνάμεις της Αγοράς. Οι κοινωνικοί επιχειρηματίες συνδυάζουν τις καινοτομίες, την επιχειρηματικότητα και τον κοινωνικό σκοπό ενώ, παράλληλα, επιδιώκουν να είναι οικονομικά βιώσιμοι μέσω της δημιουργίας κέρδους από τις εμπορικές τους συναλλαγές. Ταυτόχρονα, εστιάζουν ολοένα και πιο έντονα στα σήματα της Αγοράς, χωρίς όμως να παρεκκλίνουν από την βασική τους αποστολή. Κύρια επιδίωξη τους είναι εξισορροπούν – κατά κάποιο τρόπο – τα σύγχρονα ηθικά ζητήματα με τα κίνητρα για κέρδος (Ι. Χασσίδ – Ε. Φαφαλιού 2010).

Η κοινωνική καινοτομία ηχεί εντυπωσιακή και μεγαλόσχημη, όμως σε αντίθεση με την χρήση του όρου σε διάφορες εκφάνσεις της κοινωνικής, οικονομικής και επιχειρηματικής πραγματικότητας, εν προκειμένω δεν αποτελεί έννοια κενού περιεχομένου η οποία χρησιμοποιείται για την πρόκληση εντυπώσεων. Ορίζεται με σαφήνεια από τις διατάξεις του Νόμου ως η παραγωγή προϊόντων και η παροχή υπηρεσιών, οι οποίες αποσκοπούν στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, τη συμφιλίωση παραγωγής και κατανάλωσης, την εναρμόνιση ζήτησης και προσφοράς και την διαμόρφωση νέου τύπου κοινωνικών σχέσεων βασισμένων στη συλλογικότητα και όχι στον ανταγωνισμό¹³.

Στο κενό ανάμεσα στην κερδοσκοπία και την φιλανθρωπία, η κοινωνική επιχειρηματικότητα προσφέρει ένα ευρύ φάσμα επιλογών και ένα ανοιχτό πεδίο δράσης, όπου άτομα με κοινωνική ευαισθησία και συλλογική συνείδηση μπορούν να βρουν τον κατάλληλο ζωτικό χώρο για να συνδυάσουν την προσωπική τους εργασία, τις γνώσεις την εμπειρία, τις καινοτόμες ιδέες και φυσικά τους απαραίτητους συντελεστές παραγωγής, με σκοπό να από κοινού να δημιουργήσουν φορείς υγιούς και ανθρωποκεντρικής επιχειρηματικότητας και επενδύσεις με κοινωνικό συντελεστή. Εν τέλει, δεν είναι μόνο ο κοινωνικός και ο καθολικός αναπτυξιακός χαρακτήρας των κοινωνικών επιχειρήσεων που τις ξεχωρίζει από τις κλασικές μορφές οικονομικής και επιχειρηματικής οργάνωσης. Ειδοποιός διαφορά των φορέων Κοινωνικής οικονομίας, αποτελεί το γεγονός ότι ο άνθρωπος και η προσωπικότητα υπερισχύει και προέχει του κεφαλαίου, τόσο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, όσο και την δημιουργία κοινωνικού και συλλογικού οφέλους. Η πορεία ενός φορέα χαράσσεται βάσει των πραγματικών και ουσιαστικών αναγκών των μελών του και αυτές των κοινωνικών ομάδων τις οποίες εξυπηρετεί. Η ουσία είναι η απτή και η κοινωνική ωφέλεια μετρήσιμη. Προκύπτει από την συμμετοχή πολλών διαφορετικών ατόμων και ενεργών πολιτών στην παραγωγική διαδικασία, την ισότητα στο δικαίωμα της απολαβής και την διαφάνεια στην οικονομική διαχείριση.

Πράγματι, με όσα έχουν ήδη αναφερθεί, έγινε φανερό ότι δεν εκλαμβάνεται το επιστημονικό πεδίο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ως κάτι στατικό. Δεν θεωρούμε ότι οι όποιες αλλαγές μπορούν να έχουν οριστικό και μόνιμο χαρακτήρα. Η ρευστότητα επομένως που χαρακτηρίζει ένα πεδίο, το οποίο υπόκειται μάλιστα σε περιορισμούς άμεσα συναρτημένους με τους μεταβλητούς συσχετισμούς δύναμης στο κοινωνικό – ταξικό πεδίο, δεν μπορεί παρά να

¹³ Ν.4430/2016 Αρ.2 Παρ.4

αποτυπώνεται και στις απόπειρες αποσαφήνισης της σχετικής ορολογίας (Τ. Νικολόπουλος Δ. Καπογιάννης 2012).

Στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οικονομίας μπορούν να δημιουργηθούν δεσμοί μεταξύ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ιδιωτικών επιχειρήσεων, που θα δώσουν προστιθέμενη αξία στον πολίτη και φυσικά θα μεταφέρουν καλές πρακτικές στους ΟΤΑ μέσω των εμπειριών και της συνεργασίας σε δράσεις με κοινωνικό χαρακτήρα, που αποτελούν πολλαπλασιαστές κοινωνικής ευημερίας και οδηγούν στην ανάληψη επιχειρηματικής και κοινωνικής δράσης από τους πολίτες, οι οποίοι δημιουργούν δομές που συμπαρασύρουν την τοπική ανάπτυξη. Η νέες αυτές μορφές κοινωνικής επιχειρηματικότητας πρέπει να γίνονται μέτοχοι και αρωγοί των δικτύων διαδημοτικής συνεργασίας. Στην περίπτωση του Loutraki Plus, το οποίο αποτελεί πρότυπο δίκτυο συνεργασίας ιδιωτών, ΟΤΑ και των πολιτών, οι κοινωνικές επιχειρήσεις κατέχουν κεντρικό ρόλο. Το δίκτυο παρέχει ευκαιρίες στους κοινωνικούς επιχειρηματίες και λαμβάνει πολύτιμα οφέλη από την συνεργασία αυτή όπως, καινοτόμες ιδέες που εφαρμόζονται σε λύσεις για κοινωνικά προβλήματα των εκάστοτε δήμων.

13. Καλές πρακτικές στον τομέα της διαδημοτικής συνεργασίας

Τα τελευταία πενήντα χρόνια, η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη αντιμετώπισε κλιμάκωση της παραγωγής, πληθυσμιακή μετανάστευση και πιέσεις στην αγορά. Αυτές οι εξελίξεις περιπλέκουν την απόδοσή των ΟΤΑ, αμφισβητούν τον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης και μάλιστα απειλούν την ύπαρξή της τοπικής δημοκρατίας. Μια δημοφιλής στρατηγική αντιμετώπισης των παραπάνω προβλημάτων είναι η διαδημοτική συνεργασία, ένα φαινόμενο που, παρά την πανταχού παρουσία της, δεν έχει ακόμα υποβληθεί σε συστηματική συγκριτική έρευνα¹⁴, όμως καλές πρακτικές και επιτυχημένα δίκτυα επαληθεύουν την αξία και τον ρόλο της στην τοπική ανάπτυξη.

Συγκεκριμένα παραδείγματα αποτελούν τα εξής:

I. Οικονομίες κλίμακας

Καθώς μια συγκεκριμένη υπηρεσία παρέχεται ταυτόχρονα και από κοινού για δύο ή περισσότερους δήμους, τότε αυξάνεται ο αριθμός των πολιτών που απολαμβάνουν την υπηρεσία αυτή, ενώ παράλληλα το κόστος ανά μονάδα μειώνεται. Αυτό συνέβη ήδη από το 1990 στην Ουγγαρία και μετέπειτα στην Τσεχία και τη Σλοβακία, όπου κοινά γραφεία “Joint Offices” που λειτουργούσαν για λογαριασμό δύο ή περισσότερων δήμων παρείχαν από κοινού διοικητικές υπηρεσίες. – IMC Toolkit, 2010

II. Ανάπτυξη περιοχών με ιδιαίτερες ανάγκες

Για την εξυπηρέτηση των κατοίκων απομακρυσμένων από το αστικό κέντρο περιοχών, όπου υπάρχει ανάγκη για μέσα μαζικής μεταφοράς, ένα δίκτυο δήμων, επιτρέπει τη δωρεάν μετακίνηση δημοτών από οικισμούς εκτός πόλης καλύπτοντας τα έξοδα μετακίνησης τους από τα δημοτικά τέλη. - IMC Toolkit, 2010

III. Συγκεντρωμένη διοικητική και αποτελεσματικές δομές διοίκησης

Σε πολλές περιπτώσεις οι δομές είναι διασκορπισμένες σε διάφορα κτήρια που βρίσκονται σε δήμους εντός της ίδιας διοικητικής περιφέρειας καταλαμβάνοντας περιττό φυσικό χώρο. Επίσης η ενοποίηση των δομών συντελεί στην μείωση του κόστους όσο αφορά των προϋπολογισμό για μίσθωση και διατήρηση κτιριακών εγκαταστάσεων. Έτσι το δίκτυο Jura , το οποίο αποτελείται από 40 δήμους στην Πολωνία, επιδιώκει την ενοποίηση δομών τουριστικής διοίκησης, αποσκοπώντας στην βέλτιστη εξυπηρέτηση του κοινού και συγχρόνως την περικοπή εξόδων, ώστε οι δομές να είναι ευέλικτες και στρατηγικά κατανομημένες. - IMC Toolkit, 2010

¹⁴ Hulst, Rudie, van Montfort, André (Eds.) springer 2007

IV. Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων

Δίκτυο δήμων στη Ρουμανία και συγκεκριμένα στη περιοχή Cluj, έλαβε μεγάλο επενδυτικό πακέτο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προκειμένου να υλοποιήσουν πρότζεκτ με αντικείμενο την βελτίωση του δικτύου ύδρευσης. - IMC Toolkit, 2010

14. Μελέτη περίπτωσης δίκτυο διαδημοτικής συνεργασίας CITY PLUS

Το City PLUS είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα υπηρεσιών του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικονομίας, προσαρμοσμένο στις σύγχρονες ανάγκες των ελληνικών Δήμων, των πολιτών, των κοινωνικών φορέων και των επιχειρήσεών τους. Προσφέρει εξειδικευμένες και διεθνώς ανταγωνιστικές υπηρεσίες για την υλοποίηση φιλόδοξων και καινοτόμων στρατηγικών ανάπτυξης από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η πρωτοβουλία "Loutraki PLUS" η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 2016 περιλαμβάνει ένα σύνολο δράσεων που στρατηγικό στόχο έχουν:

- την εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων αξιοπρεπούς απασχόλησης για όλους, χωρίς αποκλεισμούς,
- την επένδυση στην κοινωνική και την κυκλική οικονομία και
- την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, ώστε κανείς στον τόπο μας να μην στερείται ευκαιριών στη ζωή του.

Η πρωτοβουλία Loutraki Plus για να εξασφαλίσει την επιτυχία των στόχων της κινητοποίησε συνολικά όλες τις δημοτικές επιχειρήσεις και τα στελέχη της διοίκησης. Εξασφάλισε συνεργασία με ειδικούς και παράλληλα ανέπτυξε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους θεσμούς της. Η πρωτοβουλία Loutraki Plus περιλαμβάνει ένα πλούσιο πρόγραμμα δράσεων που έχει σκοπό την ενδυνάμωση πολιτών και επιχειρήσεων και την ενίσχυση των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Οι δράσεις κυκλικής και κοινωνικής οικονομίας έχουν ιδιαίτερη σημασία για το πρόγραμμα και έχουν στόχο την δημιουργία θέσεων εργασίας σε κοινωνικές επιχειρήσεις, την αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας και των υποδομών την συνεργασία πολιτών και φορέων και την αναβάθμιση του αισθητικού περιβάλλοντος.

Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του Δήμου Λουτρακίου, παραθέτουμε τα εξής: *"Θεσμοθετήσαμε την πρωτοβουλία Loutraki PLUS, ως την ναυαρχίδα του πολιτικού μας σχεδίου για την ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη της περιοχής μας με μητροπολιτική δυναμική και έμφαση στον άνθρωπο. Εξασφαλίσαμε για τις δράσεις του την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αναπτύξαμε μια πυκνή συνεργασία με τις Γενικές της Διευθύνσεις. Διοργανώσαμε δράσεις ενημέρωσης και κατάρτισης των πολιτών, των φορέων και των επιχειρήσεων. Και σήμερα ανοίγουμε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων στις υποδομές του τόπου μας, προσφέροντας ταυτόχρονα μέρος της δημοτικής περιουσίας για αξιοποίηση από τους πολίτες. Σας*

*καλώ να συμμετάσχετε στην προσπάθειά μας και να ωφεληθείτε από τις δράσεις του Loutraki PLUS!*¹⁵ Γεώργιος Αλκ. ΓΚΙΩΝΗΣ Δήμαρχος Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων.

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία προσπαθεί σε ένα τόπο με ιδιαίτερα πλεονεκτήματα, αλλά και εν μέσω οικονομικής κρίσης να εξασφαλίσει επενδύσεις, ίσες ευκαιρίες και να αξιοποιήσει τις ικανότητές τους. Θεμελιώνεται απευθείας συνεργασία του Δήμου με την Ευρωπαϊκή Ένωση και εξασφαλίζεται η συνδρομή και υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κύριος άξονας του στρατηγικού σχεδίου είναι η ενδυνάμωση των πολιτών και η Κοινωνική καινοτομία.

Η θεσμική καινοτομία της πρωτοβουλίας Loutraki PLUS είναι ότι θεμελιώνεται σε μια απευθείας συνεργασία του Δήμου μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τους οργανισμούς της. Εξασφαλίζοντας την υποστήριξη και την συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Γενικών της Διευθύνσεων, εισάγεται τεχνογνωσία διεθνούς επιπέδου προς όφελος των πολιτών. Το σημαντικότερο, όμως, είναι πως ακούγεται η φωνή τους στον κόσμο.

Κύριος άξονας του στρατηγικού πλάνου είναι η ενδυνάμωση των πολιτών και της κοινωνικής καινοτομίας. Κοινωνική καινοτομία, σημαίνει πως η κοινωνία των πολιτών και οι κοινότητες του τόπου ενδυναμώνονται ώστε να διαμορφώσουν οι ίδιοι τις βέλτιστες λύσεις στα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Προσφέροντας δημοτικές υποδομές και περιουσία, υποστηρικτικές υπηρεσίες επαγγελματικού επιπέδου και ευκαιρίες ανάπτυξης μέσα από πρότυπες διοργανώσεις, το πρόγραμμα Loutraki PLUS αναδεικνύει τον Δήμο Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων σε πρωταθλητή της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. (www.loutrakiplus.com)

1. Δράσεις για την απασχόληση

Αφορά σύνολο δράσεων για τη ενδυνάμωση του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου. Πρόκειται για προγράμματα ενημέρωσης και κατάρτισης και πολιτών αλλά και επιχειρήσεων και ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Η ενημέρωση περιλαμβάνει σεμινάρια ημερίδες και στοχευόμενη πληροφόρηση προς επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Άνεργοι, αυτοαπασχολούμενοι, νέοι, άτομα μερικής απασχόλησης μπορούν να έχουν πρόσβαση στην καινοτόμο ψηφιακή πλατφόρμα “LOYTRAKI FACES” με δυνατότητες προβολής του επαγγελματικού προφίλ και δικτύωσης. Προτεραιότητες η αναζήτηση εργασίας και η υποστήριξη για την έναρξη επαγγελματικής δραστηριότητας. (www.loutrakiplus.com)

¹⁵ www.loutrakiplus.com

II. Δράσεις για την επιχειρηματικότητα

Στόχος η ενδυνάμωση της τοπική επιχειρηματικότητας. Οι τοπικές επιχειρήσεις προβάλλονται μέσα από την καινοτόμο ψηφιακή εφαρμογή “Loutraki business” (www.loutrakiplus.com)

III. Σχέδιο για την κοινωνική οικονομία

Ο Δήμος σε συνεργασία με το ινστιτούτο Κοινωνικής Οικονομίας σχεδίασε και οργάνωσε με επιτυχία ένα σχέδιο δράσης για την Κοινωνική Οικονομία. Στόχος η ενίσχυση και η ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καθώς και η βελτίωση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Στρατηγικός του στόχος είναι να ενισχύσει την τοπική κοινωνία, τις μικρές και μεσαίες κοινωνικές και μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις και να βελτιστοποιήσει τη σχέση προσφοράς και ζήτησης κοινωνικών επενδύσεων, υλοποιώντας τις πρόνοιες του Νόμου 4430/2016 περί Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, καθώς και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως εκφράζεται (www.loutrakiplus.com):

- στην ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (SOCIAL BUSINESS INITIATIVE, 2011)
- το ΠΑΚΕΤΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (SOCIAL INVESTMENTS PACKAGE, 2013)
- τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ 2014/24 για τις ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.

IV. Εργαστήριο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Μέσω του Εργαστηρίου δίνεται η δυνατότητα σε επιχειρηματίες, επιχειρήσεις και τα στελέχη τους να επωφεληθούν από το πρόγραμμα του Δήμου Λουτρακίου Περαιχώρας Αγίων Θεοδώρων και να αναπτύξουν τεχνογνωσία και διαχειριστική ικανότητα για σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων κοινωνικής επιχειρηματικότητας, ειδικότερα: (www.loutrakiplus.com)

- Να οικοδομήσουν ένα βιώσιμο επιχειρηματικό σχέδιο,
- Να καταρτιστούν στην οργάνωση και διοίκηση μιας επιχείρησης,
- Να ωφεληθούν από τις διαθέσιμες χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- Να εξοικειωθούν με την έννοια και τις πρακτικές της κοινωνικής επιχειρηματικότητας,
- Να δικτυωθούν και να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες του Προγράμματος “Loutraki PLUS”.

V. Συνεργατικό Εργαστήριο NGO PRO

Το Συνεργατικό Εργαστήριο NGO PRO αφορά σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και τα στελέχη τους, που επιθυμούν να εμπλουτίσουν το επιχειρησιακό τους πρότυπο δράσης με πρωτοβουλίες πέρα από τον εθελοντισμό, προς την κοινωνική, συνεταιριστική και αλληλέγγυα οικονομία, να συμβάλλουν στην δημιουργία βιώσιμων και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας για συμπολίτες μας που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, να συνεργαστούν με την ομάδα ειδικών του προγράμματος Loutraki PLUS και του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων για την πρόσβαση σε ποιοτικές χρηματοδοτήσεις των κοινωφελών τους σκοπών, μέσα από την συμμετοχή τους σε κοινά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης. (www.loutrakiplus.com)

VI. Συνεργατικό Εργαστήριο PRO SOCIAL

Μέσω του Εργαστηρίου δίνεται η δυνατότητα σε επιχειρηματίες επιχειρήσεις και τα στελέχη τους να επωφεληθούν από το πρόγραμμα του Δήμου Λουτρακίου Περαχώρας Αγίων Θεοδώρων και να αναπτύξουν τεχνογνωσία και διαχειριστική ικανότητα για σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων κοινωνικής επιχειρηματικότητας, σε συνεργασία με ομάδα ειδικών του προγράμματος Loutraki Plus για την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις μέσα από την συμμετοχή τους σε κοινά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης που στοχεύουν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Επωφελούμενοι από το πρόγραμμα του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων "Loutraki PLUS", για:

- να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας,
- να δημιουργήσουν νέες, κοινωνικές επιχειρήσεις
- να εμπλουτίσουν το επιχειρησιακό τους πρότυπο δράσης με πρωτοβουλίες πέρα από την συμβατική επιχειρηματικότητα, προς την κοινωνική, συνεταιριστική και αλληλέγγυα οικονομία
- να συμβάλλουν στην δημιουργία βιώσιμων και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας για συμπολίτες μας που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες
- να συνεργαστούν με την ομάδα ειδικών του προγράμματος Loutraki PLUS και του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων για την πρόσβαση σε ποιοτικές χρηματοδοτήσεις, μέσα από την συμμετοχή τους σε κοινά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης που στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, www.loutrakiplus.com

VII. Διαγωνισμός Κοινωνικής Οικονομίας

Αφορά φυσικά και νομικά πρόσωπα που καλούνται να υποβάλλουν προτάσεις μη κερδοσκοπικής επιχειρηματικής ανάπτυξης για τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας. Οι προτάσεις αφορούν οργάνωση δραστηριοτήτων εθελοντισμού και κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Θα επιλεγούν οι καλύτερες προτάσεις, με την περισσότερο ορατή προστιθέμενη αξία για τον τόπο και τον υψηλότερη δείκτη εφικτής υλοποίησης και βιωσιμότητας. Ο Δήμος θα υποστηρίξει την υλοποίησή τους με: Παροχή δωρεάν φορολογικής έδρας, στο Κέντρο Κοινωνικής Οικονομίας του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, περιλαμβανομένων πολλών οργανωτικών διευκολύνσεων. Παροχή δωρεάν εξειδικευμένων επιχειρησιακών, αναπτυξιακών και φοροτεχνικών συμβουλών, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Συνεργασία με τον Δήμο Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων και το πρόγραμμα Loutraki PLUS για την διεκδίκηση ποιοτικών χρηματοδοτήσεων προς επίτευξιν των καταστατικών τους σκοπών. Συνεργασία για τον σχεδιασμό και την ενδεχόμενη υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς, για έργο που θα προσφέρουν οι υποστηριζόμενες νομικές προσωπικότητες στον Δήμο Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων (www.loutrakiplus.com).

VIII. Κέντρο Κοινωνικής Οικονομίας

Το Κέντρο Κοινωνικής Οικονομίας του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων θα αποτελέσει την πρώτη θερμοκοιτίδα εθελοντισμού και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον τόπο μας και την ευρύτερη περιοχή. Στρατηγικός του στόχος είναι η οργανωμένη συνεργασία και δραστηριοποίηση φορέων-πρωταθλητών της κοινωνικής οικονομίας, ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή, να στηριχθεί η καινοτομία και βιώσιμη επιχειρηματικότητα και να δημιουργηθούν ευκαιρίες ποιοτικής και επίσημης απασχόλησης για όλους, χωρίς αποκλεισμούς. (www.loutrakiplus.com)

IX. Δράσεις για τη κυκλική οικονομία

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Loutraki PLUS, ο Δήμος Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικονομίας, σχεδίασαν και υλοποιούν ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, οι δραστηριότητες του οποίου τελούν υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στρατηγικός του στόχος είναι να ενισχύσει την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας και δη επενδύοντας σε κρίσιμες υποδομές, δίκτυα και υπηρεσίες όπως ο ηλεκτροφωτισμός, η υδροδοτική ποιότητα και αυτάρκεια, ο λειτουργικός κυκλοφοριακός σχεδιασμός, η οικολογική παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας, η διαχείριση απορριμμάτων και αστικών λυμάτων και η αναβάθμιση της ποιότητας του κτισμένου χώρου, υλοποιώντας την πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως εκφράζεται στο ΠΑΚΕΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (CIRCULAR ECONOMY PACKAGE, 2016). (www.loutrakiplus.com)

Αποτέλεσμα του προγράμματος είναι η ενοποίηση δεκάδων δήμων από όλη την Ελλάδα και η σύσφιξη σχέσεων μεταξύ ΟΤΑ και ιδιωτικών φορέων από περιοχές όπου τα κοινά προβλήματα επιζητούν κοινές λύσεις. Το εργαστήρι κοινωνικής οικονομίας, μια δράση ανοιχτή στο κοινό κατάφερε να μεταδώσει τις αρχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας στους δημότες, ενώ με τη συμμετοχή του Επιμελητηρίου Κορινθίας, νέοι κοινωνικοί επιχειρηματίες είχαν την ευκαιρία να δικτυωθούν και να εκπαιδευτούν σε προγράμματα κατάρτισης, ενώ με τον διαγωνισμό κοινωνικής καινοτομίας, βιώσιμα και φιλόδοξα επιχειρηματικά σχέδια μετατράπηκαν σε φορείς κοινωνικής οικονομίας, οι οποίοι στεγάστηκαν δωρεάν σε δημοτικά κτήρια. (www.loutrakiplus.com)

Χαρακτηριστική είναι η αντίδραση αξιωματούχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στήριξαν τη πρωτοβουλία:

"Σας συγχαίρω για την ανάληψη ενός συνόλου από δράσεις που έχουν στόχο την επένδυση στην κοινωνική καινοτομία και την ενίσχυση της περιβαλλοντικής αειφορίας. Εκτείνω τις ευχές του για μια επιτυχή ανάπτυξη του προγράμματος Loutraki PLUS και δεσμεύομαι να κινητοποιήσω τις υπηρεσίες και Γενικές Διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να υποστηριχθεί αυτός ο πολλά υποσχόμενος στρατηγικός σχεδιασμός". Jean-Claude JUNCKER Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής -07 Μαρτίου 2017.

"Αναγνωρίζουμε την αξιοπρόσεκτη προσπάθεια του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων να αγκαλιάσει την βιώσιμη επιχειρηματικότητα σε ένα περιβάλλον έντονης οικονομικής κρίσης. Υποστηρίζουμε πλήρως την προσέγγισή σας και πιστεύουμε ένθερμα πως θα συμβάλει ουσιαστικά στην τοπική ανάπτυξη". Elzbieta BIENKOWSKA Επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ -23 Ιουνίου 2017.

"Χαίρω ιδιαίτερος να σημειώνω πως Δήμοι, όπως αυτός του Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγίων Θεοδώρων, λαμβάνουν αποφασιστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσεως. Στο πλαίσιο αυτό, καλωσορίζουμε πρωτοβουλίες όπως το Loutraki PLUS, που αποσκοπούν στην δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενθάρρυνση των επενδύσεων στην ενέργεια, τα ύδατα και την διαχείριση των απορριμμάτων, με έμφαση στην κοινωνική οικονομία". Corina CRETU Επίτροπος Περιφερειακής Πολιτικής -23 Μαρτίου 2017¹⁶.

¹⁶ www.loutrakiplus.com

15. Συμπεράσματα

Η παρούσα πτυχιακή εργασία ανέλυσε τις κοινωνικές, διοικητικές, νομικές και τεχνικές πτυχές ενός πολύ σοβαρού αντικειμένου μελέτης, τα δίκτυα διαδημοτικής συνεργασίας. Είναι γεγονός ότι δεν υπάρχει εκτενής έρευνα και βιβλιογραφία τόσο σε ποσότητα, όσο και σε ποιότητα σχετικά με την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη για τα δεδομένα της Ελλάδας. Στόχος της μελέτης αυτής, είναι:

- ✓ Να εμπεδωθεί η σπουδαιότητα και η αξία της διαδημοτικής συνεργασίας.
- ✓ Να γίνει κατανοητός ο ρόλος των δικτύων ΟΤΑ ως απάντηση στα τοπικά και περιφερειακά προβλήματα.
- ✓ Να τονιστεί η αναγκαιότητα για αναβάθμιση της τοπικής δημοκρατίας.
- ✓ Να αντιληφθεί ο αναγνώστης το ρόλο των δικτύων διαδημοτικής συνεργασίας για την αειφόρο τοπική ανάπτυξη και ευημερία.

Μέσω της παρουσίασης καλών πρακτικών και τεχνικών λεπτομερειών σχετικά με τις προϋποθέσεις των ελληνικών ΟΤΑ σε ανάλογα δίκτυα, η εργασία αποσκοπεί στο να:

- ✓ Είναι ικανή η δημοτική αρχή να συμμετέχει ενεργά στα δίκτυα διαδημοτικής συνεργασίας.
- ✓ Να αξιοποιηθούν χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ με αναπτυξιακό χαρακτήρα.
- ✓ Να ενδυναμωθεί ο πολίτης και η κοινωνική επιχειρηματικότητα.
- ✓ Να έρθουν σε επαφή δήμοι από την Ελλάδα και το εξωτερικό με σκοπό την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών.
- ✓ Να συμμετέχουν όλο και περισσότερες περιοχές σε δράσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα.
- ✓ Να προβληθεί ο δήμος ως κεντρικό και αναπόσπαστο μέρος των ΣΔΙΤ.

Βασικό συμπέρασμα της εργασίας αποτελεί η συνολικά θετική και προοδευτική επίδραση των δικτύων στους επιμέρους δήμους και τις τοπικές αρχές που ενώνουν τις δυνάμεις τους, με στόχο να αναπτύξουν και να διαχειριστούν αποτελεσματικότερα τις δημόσιες υπηρεσίες και τις υποδομές και να ανταποκριθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες των χρηστών, παρέχοντας καλύτερης ποιότητας υπηρεσίες και ενισχύοντας την τοπική ανάπτυξη.

16. Βιβλιογραφία

Προτεραιότητες του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών (2013-2016) Απόφαση 241/2012

Κωστόπουλος Γ. (2014) Τοπική δημοκρατία και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, Αθήνα 2014, εκδ. Πολιτεία

Κ. Τζωρτζάκης & Α.Μ. Τζωρτζάκη (2007) Οργάνωση και διοίκηση, Αθήνα 2007, εκδ. Rosili

Roger B. (2007) Εισαγωγή στη διοίκηση επιχειρήσεων, Αθήνα 2007 εκδ. Κλειδάριθμος

Βασενχόφεν Λ. (2001) Στρατηγικός σχεδιασμός μητροπολιτικών περιοχών, ΕΜΠ 2001

Τ. Νικολόπουλος – Δ. Καπογιάννης (2012) Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, Αθήνα 2012

Hulst, Rudie, van Montfort, André (Eds.) (2007) Inter-Municipal Cooperation in Europe, springer 2007

Ι. Χασσίδ – Ε. Φαφαλιού 2010

Ευρωπαϊκή Ένωση - Συμβούλιο της Ευρώπης 2017 Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια για τη Θεσμική Ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα»

IMC Toolkit (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010)

ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016

Νόμος 3852/2010

www.europa.eu Horizon 2020

www.enpe.gr

www.loutrakiPlus.com

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4430/2016 «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της»